Sayı 10 (262)
Ekim 2016
Yıl XXIV

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Editör
Heyet

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov
s.sabanov@grandmufti.bg

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi" 27
Müslümanlar Dergisi

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı:
Sky Print

Abone Ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.
Üç aylık: 6,00 lv.

"Saçı Uzunlar" ve İlim...

Güzel dinimiz İslâm ayağı yere basan bir dindir. Zira bu dinin sahibi, insanı yaratan Allah'tır. O, insanın ve toplumun ihtiyaçları en iyi bilendir. Bu dini de meleklere değil yeryüzündeki insanlara vaz etmiş ve öyle bir mükemmeliyet ve esneklik ile ortaya koymuştur ki, kıyamete dek insanların ihtiyaçlarını karşılayacaktır.

Toplumun ekserî kısmını her zaman kadınlar oluşturmaktadır. Bundan dolayı gerçekleri iyi okuyan dinimiz kadına ayrı bir önem vermiştir. İslâm dini kadını baştacı etmiştir. Dinimizde kadına karşı ayrımcılık, küçük görme, görmezden gelme asla söz konusu değildir. Aksini iddia etmek körlüktür.

Dinimizin emirleri, kadın ile erkeği eşit tutmuştur, ancak istisnaî birkaç hususta farklı kategorilerde değerlendirilmiştir; bu da onların birtakım reel özellikleri gereğidir. Meselâ, ailede kadının sorumlulukları ayrı, erkeğinkiler ayrıdır. Toplumun inşa edilmesinde kadına ve erkeğe farklı görevler de yüklenmiştir. Ancak Allah'a kulluk, ahlâk, ilim öğrenme, dini tebliğ etme gibi konular kadın ve erkeğin aynı derecede sorumlu tutulduğu konuların başında gelmektedir.

1400 küsûr yıllık İslâm tarihine göz attığımızda Kur'ân ve sünnetin bu hususta ortaya koyduğu çizgiye tamamen riayet edilmediğini, içinde bulunulan toplumun hâkim kültürünün zaman zaman İslâmî anlayıştan ayrıldığını ifade etmeliyiz. Bundan dolayı Müslüman toplumlarda kadının bazı olumsuzluklara maruz kaldığı bir gerçektir. Özellikle ilim öğrenme ve eğitim konusunda bunun yanlış örneklerini görmek mümkündür. Bu noktada İslâm'dan uzaklaştığımız için ciddî bir özeleştiriyi hak ediyoruz.

İslâm, kadının eğitilmesine, ilim ve irfan sahibi olmasına büyük önem vermiştir. Kur'ân-ı Kerim "Oku!" derken kadına ya da erkeğe hitap etmemiştir... İlim öğrenmenin kadın erkek farkı yapılmaksızın herkese farz olduğunu bildiren ise Peygamberimizdir. Hazreti Ayşe en fazla hadis rivayet eden "müksirûn" denen sahabe-i kiramdandır. Onun fıkıh, hitabet, şiir ve tıp konusunda "üstad" olduğu malûmdur. Aynı minvalde yürüyen Peygamber Efendimizin hanımları başta olmak üzere sahabe hanımlardan İslamî ilimlerde öncü olan pek çok kadın var. Onların ardından gelen büyük imamların hocaları arasında da hanımlar bulunmaktadır. Emevîler döneminde Mescid-i Aksa'da ders veren Ümmü Derdâ ise dillere destandır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkünse de satırlarımız buna kâfi değil...

O zaman öyleydi de bugünlere nasıl geldik? Soru, sorun, muhasebe ve özeleştiri gerektiren mesele bu... Her birimizi ayrı ayrı ve topluluk olarak ilgilendiren çok ciddi bir mesele...

Az sözden çıkarılacak sonucu şöyle bağlayalım: Asr-ı Saadet ve tâbiûn dönemlerine bakıp çocukların, gelecek nesillerin yetiştirilmesi konusunda kadının rolünü göz önünde bulundurduğumuzda kadının ilme, ilmin de kadına ne büyük ölçüde ihtiyacı olduğu aşikârdır... Onun için kadın erkek demeden ilme sarılalım, sa'ye râm olalım, zira bir çıkış yolu varsa, tek yol budur...

Vedat S. Ahmed
Yüksek İslâm Şurası Başkanı

İÇİNDEKİLER

02 Günümüzde Dindarlık
04 İlim Öğrenmek Her Müslümana Farzdır
06 İslam Alimleri, Hanım Alimlerden Dersler Almışlardır
08 Cami, Kadın ve Eğitim
10 Hz. Rubeyyi Binti Muavviz (r.anha)
12 Başarıyı "Telefonda" Arayan Öğrenciler
14 Anne Olmak
16 Müslüman Kadının Sporda Yeri
17 Haberler

İmzalı yazılardan, ilan ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

GÜNÜMÜZDE DİNDARLIK

DR. MUSTAFA HACI

İçinde yaşadığımız çağ, bilimsel buluşlar ve teknik erişimlerle karakterize edilen bir zaman kesimidir. Yirminci yüzyılın ortalarında bu imkânlar dinin birer antitezi olarak kabul ediliyordu. Bu nedenle komünist propagandası ateist yönelişini "gerçek" olarak ispatlamaya çalışıyordu. İnsanının Aya ayak basması ve özellikle Bulgar kosmonaftın uçuşu son derece büyük yankılar uyandırdı. Televizyonların, teyplerin meydana çıkışı da aynı etkiyi yaptı. Büyük çoğunluğu okuryazar olmayan dindar kimselerle alay ediliyor, kötüleniyor, inançlarının birer aldatı ve yanılmaca olduğunu söylüyorlardı. Fakat bu «aşırı ateistlerin» dahi inandıkları dikkati çekiyordu. Onlar yarınlara inanıyorlardı. Bu, onların resmi tezi idi. Oysa aralarından pek çokları bir dinin ilkelerine inanıyor, onlara gizlice kanıyorlardı. Önemli olan

> *İnsan karakteri, yaşam ve kültürünü olumlu şekilde etkileyen din onun doğru anlaşılması ve uygulanması demektir.*

komünizmin resmi ideolojisi bir inanca dayanıyordu. Evet, onların ideolojisi kabir ötesi bir hayatı kabul etmiyordu. Pek tabii, sadece onlar değil bütün putperestlerin inancı da böyleydi. Bu gibiler hakkında Allah Teâlâ şunu buyuruyor: "Şu çürümüş, un olmuş kemikleri kim diriltecek?" (Yasin, 78) Burada Peygamberimiz zamanındaki imansızların alaylı sözlerini de hatırlayalım. Allah Resulü: "Siz öldükten sonra didik didik parçalandığınız vakit, yeniden dirileceğinizi söyleyerek size birtakım haberler veren kişiyi gösterelim mi?" (Sebe, 7) Komünizm yıllarında da aynı şey hâkim ve kullanıştaydı. Öyle ki, dinin en azılı düşmanları yine inanan kimselerdi. Ne var ki, onların inançları birer aldatıydı. Sadece onlarınki değil bütün putperestlerin inançları da birer aldatıydı.

Komünizm iflâs ettikten sonra insanlar

dinle ilgilenmeye başladılar. Esefle belirtmemiz gerekir ki, din adamları komünizmin ateizm baskısından yeni kurtulan insanların bu manevi açlığını yeter derecede karşılayamadılar. Bunun iki türlü sebepleri vardı. Bir yandan hoca kısmının son derece zayıf hazırlıklı olmaları, diğer yandan da insanların ateizme karşı koyabilecek doğaüstü bir olay beklentileriydi. Bununla beraber komünizmin sonu gelmiş olsa da ateist ideolojiye henüz son verilmemişti. Fakat insanlar bir dine, inanca, manevi beslenmeye ihtiyaç duyuyorlardı. Fal bakmalar, muska yazmalar gibi hurafeler, batıl inanışlar bu şekilde ortaya çıktı. Onlar, komünizmin kafalarda açtığı ve hocalarımızın dolduramadığı boşluğu böyle doldurdular. Daha çoğu hallerde falcılar onlara başvuran müşterilerden daha dindar değillerdi. Dahası var, onlar daha büyük günahkârlardı, çünkü insanların dini inançlarıyla ticaret yapıyorlar, birçok hallerde de acımasızca soyuyorlardı. En önemlisi fakat bu da değil. Önemli olan insanların dayanacakları ve teselli bulacakları bir dine ihtiyaç duyduklarıydı. Ancak gerçek dine götüren yolu bulamadıkları zaman uyduruk bir dine veya asıl dinin yerini alan bir takım hurafelere yöneliyorlardı. Allah tarafından gönderilen dini çok daha zor ve ona giden yolun daha uzun olduğunu iddia edip söyleyemeyiz. Ne var ki, onu yaymakla görevli kimseler, ya görevlerini gerektiği gibi yapmamışlar, ya da bunu yapabilecek kapasiteleri yokmuş.

Dikkati çeken hususlardan biri falcılara, üfürükçülere başvuranların büyük bir kısmının aydın kimseler, hattâ öğrenim görmüş kimseler olmalarıdır. Bu da bize her kişinin kendine has bir dindarlığı olduğunu gösteriyor. Ancak önemli olan onun bu dindarlığının ne kadar bir değeri olduğudur. Bu kadarcık bir dindarlık insanların iç dünyasına bir huzur getirebilir mi?

Durmadan kafalarda oluşan sorulara cevap verebilir mi? Bu âcizane dindarlık onları duydukları vicdan azabından kurtarabilir mi? Böyle daha nice sorular sorulabilir. Bütün bu soruların cevabı hayır olacaktır. Fakat hemencecik ortaya şu mantıksal soru çıkıyor: Neden olmasın? Mademki biraz yukarıda her kişinin kendine has bir dindarlığı olduğunu söyledik. Demek ki, bu kadarcık bir inanç ona yetip artıyormuş. Hayır, olmaz, çünkü bu kişilerin dinin zevkini ve tadını tatmadıkları, ibadetlerin verdiği huzur ve zevki duymadıkları, Allahın koruması altında kendilerini daha bir güvenli hissetmedikleri için bu mümkün. Onların din diye bildikleri, daha doğrusu algıladıkları o din, manevi açlıklarını doyuramaz. Belki de dini vecibelerini yerine getirmekte bir huzur bulamamış olmaları bundandır. Bazı kimselerden sık sık duyup dinlediğimiz bir şey, onların Allahın varlığına olan inançlarıdır, fakat onlar dini görevlerini kabul etmeyip ibadetlerini de yerine getirmemektedirler. Peki, inançları nasıl oluyor da onların bu görevlerini yerine getirmeye sevk etmiyor?

Bunun esas sebeplerinden birisi elbette ki, dini bilmemek, tanımamaktır, çünkü birçok hallerde din soyut ve reel olmayan bir şey olarak algılanmaktadır. Aslında din bir ibadetler paketi veya mevsimlik ve göstermelik birtakım hareketler olmayıp şimdi yerine getirildikten sonra ortadan kaldırılıp unutulan bir olay değildir. Bu duygu insan ömrünün her anında onun yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak varlığını devam ettirmektedir.

Dinin iki yönü vardır - objektif ve sübjektif. Dinin objektif yönü gözle görülüp algılanan yanıdır. Bunlar, ibadetler, sosyal faaliyetler, dini cemiyetler kurmak vs-dir. Sübjektif tarafı ise dini kişisel ve ferdi olarak yaşayıp hissetmektir. Buraya da iman, Allah korkusu, Allahın merhametine olan inanç vs. dahildir. Bundan böyle dini ilkelere dayanan ananeler, müslümanı müslüman yapan, onun özbenliğini güçlendiren amellerdir ki, bu ananeler mümkün olduğu kadar çok daha faal olarak yerine getirilmelidirler. Buna bir örnek olarak bayram kutlamalarını gösterebiliyoruz. Bayram namazının yerine getirilmesi, bayramın objektif dini yönüdür. Bu ibadetin icra edilmesinin doğruluğuna olan inanç ise bayramın subjektif yönünü teşkil eder. Bayram günlerinde konuk gitmek ve bayram kutlamak ise bir müslümanlık ananesidir. Bu sonuncusu da dinin bir parçasıdır, fakat o, dinin esaslarından değildir. O nedenle dinden uzaklaşan ve kopan kimseler ona ne kadar sarılsalar da o, bir önceki ikisinin yerini tutamaz. Bayram kutlamaları bir ferdi veya bir grubu İslâm topluluğuna dâhil edebilir, fakat onları dindar yapamaz. Aynı şey mevlit okumaya, cenazeye katılmaya vs. şeyler için de söylenebilir.

İnsan karakterini, yaşam ve kültürünü olumlu şekilde etkileyen din onun ilkelerinin doğru anlaşılması ve uygulanması demektir. Bu da dini görüşün en başta geldiğini, Allahın herşeylerin yaratıcısı olduğunu, kâinatta herşeyleri Onun idare ettiğini, o nedenle de ibadetlere lâyık olanın bir tek O olduğunu kabul etmek demektir. Böyle bir görüşe sahip olan insan Rabbininher emrini yerine getirmeye hazır olup yasak edilen herşeylerden kendisini korur. Böyle olduğu takdirde o, hayal kırıklığına uğramaz, ruhen çökmez, çünkü onu yaratanın kendisini rızıklandıracağını, sevdiğini ve koruması altına aldığını, onu terk etmeyeceğini bilir. İşte bu gibi kimseler bir tek Allaha güvenir ve istediklerini sadece Ondan isterler. Onlar bakımcıların, muskacı hocaların, üfürükçülerin yanına gitmez, çünkü onlara muhtaç değillerdir. Onlar manen güçlü kimseler olup dinlerini ve eylemlerini sadakatle yerine getirir, kendilerine Allahtan başkasının yardım veya zarar verebileceğine inanmazlar. Gerçek saadet de budur, hakiki hürriyet de budur. Bunu böyle hisseden insanlar ruhen rahat, sahip oldukları herşeyden memnun oldukları gibi aç kalmayacaklarından ve ele verilmeyeceklerinden de emindirler.

O zaman “Neden Müslümanlar eza cefa çekiyor?” diye soruluyor. Dahası var: “Neden günümüzde Müslümanlar en çok ıstırap ve eziyet çekiyor?” sorusuna kendileri cevap veriyor: Allah, herkesleri imtihana tâbi tutuyor, fakat Müslümanlar bunu daha büyük bir cezadan korunmak gibi kabul ediyor ve bu imtihandan sonra muhakkak bir mükâfatın geleceğinden emindirler. Hattâ Allah adına sabır dahi gönüllere hoş gelir. Zira bu gibi kimselerin ruhu, kalbi temizdir, onlar olur olmaz duygulara kapılmazlar, çünkü Allahın adaletine olan inançları onları bu gibi zayıflıklardan korur.

Allah, hepimizi doğru yola iletsin; bizleri merhametinden mahrum etmesin ve bizleri şerefli haysiyetli kılsın!

İLİM ÖĞRENMEK HER MÜSLÜMANA FARZDIR

İslam Âleminin bugünkü durumuna düşme sebeplerini incelediğimizde fark edeceğimiz ilk husus; Müslümanların birçok konuda dosdoğru yoldan uzaklaşıp, ifrat ve tefrit noktalarına savrulmuş oldukları gerçeğidir. Bu konuların başında da "İslam'da kadının (erkeğe nispetle) durumu" gelir.

Yalnız Müslüman erkeklerin kadına bakışı değil, Müslüman kadınların da kendilerine bakışı, çoğu zaman iki aşırı uçtan birine kaymaktadır. Kadınlarımız ya "biz erkekler gibi değiliz, onlar gibi olamayız" diyerek, tüketim ve dedikodudan ibaret çok düşük seviyeli bir hayat tarzına sıkışmakta yahut batının telkin ettiği "erkeklerle eşitlik iddia etme" davasından etkilenip, onlarla boy ölçüşmeye kalkışmaktadır.

Ne gariptir ki her iki aşırı uca savrulanlar da, farkında olmadan, kadının dünyevileşmesine hizmet etmektedirler. Böylece insanlığın yarısını oluşturan ve geleceğin mimarı kadınlar; hem dünyaya düşkünlüğün bir sembolü, hem de dünya hayatının bir metaı haline gelmektedirler.

Oysa Müslüman kadının örneği olması gereken Peygamber Efendimizin hanımları, ilim, hizmet ve fazilet önderi olma hususunda erkeklerden geri kalmazdı. Ancak onlar erkeklerle boy ölçüşmek adına değil, sadece Rablerinin vaad ettiği mükâfatlara kavuşmak için çabalıyorlardı.

Yine bir ayeti kerimede: "Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar, taata devam eden erkekler ve taata devam eden kadınlar, doğru erkekler ve doğru kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, mütevazi erkekler ve mütevazi kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve (ırzlarını) koruyan kadınlar, Allah'ı çok zikreden erkekler ve zikreden kadınlar var ya; işte Allah, bunlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır." (Ahzab, 33/35) buyrularak, aynı amellerin kadın veya erkek tarafından işlenmesi arasında bir fark olmayacağı, hepsinin mükafata nail olacağı te'kit edilmiştir.

> *"Onların Rabbi de dualarına şöyle icabet buyurdu: "Sizden gerek erkek, gerek kadın olsun, hayır işleyen hiçbir kimsenin çalışmasını zayi etmem. Çünkü siz birbirinizdensiniz"*
> *(Âl-i İmran, 195)*

Demek ki kadınlarla erkekler arasındaki

görev farklılığı, dünya hayatının şartları gereğidir. Peygamber Efendimiz kızı Hz. Fatıma'yı ev işleriyle, damadı Hz. Ali'yi de nafakayı teminle sorumlu tutmuştur. Erkekler çeşitli sosyal vazifelerle mesul tutulmuş, kadınlar ise topluma, evlerinde çalışarak katkıda bulunmaya teşvik edilmişlerdir.

Allah Resûlü (s.a.s.) bir gün Bilal (r.a.) da yanına alarak, kadınlara vaaz vermek üzere çıktı. Kadınlara sadakanın faziletlerini anlatarak sadaka vermelerini istedi. Kadınlar küpelerini ve yüzüklerini sadaka olarak ortaya atmaya başladılar. Bilal de bunları alıp elbisesinde topladı. (Buhari, İlim 32)

Peygamberimiz (s.a.s.)in kadınlara zekat ve sadakayı emretmesinden de anlıyoruz ki, kadınlar gelir elde edebildikleri zaman hayır yapmaktan mesul tutulmuşlardı. Yine Peygamberimiz (s.a.s.)in kadınları hacca gitmeye teşvik ettiği de bilinmektedir.

İLİMSİZ AMEL OLMAZ

Elbette kadınların amellerden sorumlu tutulmaları, onların bu amelleri ifa etmeleri için lüzumlu ilimlerle donanmalarını da gerekli kılıyordu. Çünkü ilimsiz amel olmaz. Bu sebepten Allah Resûlü kendi devrinde kadın ve kızların dinlerini öğrenmelerini teşvik etmiştir: "İlim öğrenmek kadın erkek her Müslümana farzdır." (İbn Mâce, Mukaddime, 17)

Sahabe hanımları da bu teşvik doğrultusunda ilim öğrenmeye koşmuşlardır. Peygamber efendimiz de kadınlara ilim öğretmeye önem verirdi. "Kur'ân Rasulullah'a indiği zaman, O önce onu erkeklere sonra da kadınlara okurdu." (İbn İshak, Sire, 128)

Sahabe hanımlarından Bukayra'dan yapılan bir rivayette geçen, "Suffetün Nisa" ifadesi de, mescidin müştemilatında kadınlara mahsus bir mekanın olduğunu göstermektedir. Hem hadisten anlaşıldığı kadarıyla bu mekan, Peygamberi hutbe verirken görmeye imkan veriyordu: "Ben kadınlar suffasında oturmuşken Rasulullah'ı (s.a.s.) sağ eliyle işaret ederek hutbe verirken gördüm" (Ahmed b. Hanbel, Müsned, c.7, s. 523)

Sahabe hanımları ilk dönemlerde mescide, cemaate gelir, hutbe ve vaazları dinlerlerdi. Ancak cemaatin kalabalıklaşması üzerine izdiham oluşunca kendilerine ayrı bir günün tahsis edilmesini istediler.

Peygamberimize gelerek: "Ey Allah'ın Resûlü, erkekler Sizi dinleyip Sizden istifade etme konusunda bizi geçtiler. Bize de müstakil bir gün ayırsanız!" dediler. Allah Resûlü, bunun üzerine onlara bir gün ayırarak nasihat etmiş ve sorularına cevap vermiştir. (Buhari, İlim 36)

Bunun yanında sahabe hanımlarının en büyük öğretmenleri, Peygamberimizin hanımları idi. Hanımlarının ve ehlibeytinin evleri, bir medresenin odacıklarını andırıyordu. Peygamber ailesi de bu medresenin hem talebesi hem muallimiydi.

HANIM MUALLİMELER

Allah Resûlü'nün hanımları arasında ilme düşkünlüğü ile bilinenlerin en başında Hazreti Ayşe (r.a.) annemiz gelir. O, babasının ilk Müslümanlardan olması sayesinde İslam tarihini bidayetinden beri iyi bilirdi. Hepsinden önemlisi Peygamber efendimizin bizzat kendisi, Hz. Ayşe'yle nikâhlandığı ilk günden itibaren onun, ilim irfan tahsil etmesine büyük önem vermişti. Birçok hadiselere vakıf olması için seferlere yanında götürmüştü.

Kendisi hakkında: "bilmediği bir konuyu duyduğunda, onu iyice anlayıncaya kadar sormaya devam ederdi." (Buhari, ilim, 36) buyrulması, Hz. Ayşe'nin hususi merak ve gayretini de işaret etmektedir. Hz. Ayşe'nin ilim öğrenmekteki bu gayreti hiçbir zaman engellenmemiş, aksine her zaman takdir görmüştür. Öyle ki, o sadece hanımların değil erkeklerin de ilim için baş vurduğu bir muallime olmuştur.

Hazreti Ömer ve Hazreti Osman, hilafetleri döneminde, Peygamberimiz (s.a.s.) in sünnetine dair soruları için Hazreti Âişe (r.a.)ya elçiler gönderirlerdi. Ebu Musa el Eşari anlatıyor: "Allah Resûlü'nün arkadaşları olarak ne zaman bir hadîsi anlamada problem yaşasak, hemen Âişe'ye sorardık. Kendisi bize o konuda mutlaka bir bilgi sunardı." (Tirmizi)

Hz. Ayşe annemiz hem zekâsı, hem de gençlik çağını Peygamberimiz (s.a.s.)in hane-i saadetlerinde geçirmiş olması sayesinde; sadece ilim okumamış, amel ederek ve hayata nasıl geçirileceğini bizzat Peygamberin hayatında müşahade ederek öğrenmişti.

Bu sebeple Peygamberimiz (s.a.s.)in aile hayatını, günlük ibadetlerini ve Siyer-i Nebiyi iyice bilmeyen sahabelerin eksik veya yanlış anladığı hadisleri de doğrusuyla açıklıyordu. Hazreti Ayşe kendi zamanının tıp gibi farklı ilim dalında da bilgiliydi. (Müsned, 6/67)

Peygamberimiz (s.a.s.) bir diğer hanımı, Hz. Ömer'in kızı Hz. Hafsa annemiz de akıllı, hitabet sahibi bir hanımdı. Babası Hazreti Ömer'in vefatından sonra yaptığı hitabeti kitaplara geçmiştir.

Hz. Hafsa (r.a.)nın bir özelliği de Peygamber Efendimiz (s.a.s.)in isteğiyle hüsn-ü hattı da öğrenmiş olmasıdır.

Peygamber efendimizden 60 hadis rivayet eden Hz. Hafsa, kardeşi Abdullah b. Ömer, yeğeni Hamza, kadın hizmetçisi Safiye, Harise b. Vehb, Ümmü Mübeşşir gibi sahabilerin hadis ilminde yetişmelerine katkıda bulunmuştur. Onun yetiştirdiği hadis muallimesi hanımlar, kendilerinden sonraki kadın erkek Müslümanların yetişmesine hizmet etmişlerdir.

Hz. Ümmü Seleme ise daha çok, küçük çocukların eğitimiyle meşgul olan bir annemizdi. İbn-i Hazm, Cevâmiu's Sire adlı kitabında ilim öğrenip öğreten birçok hanım sahabenin isimlerini sayar. Bu hanımlar, hem kadın ve aile ile alakalı hükümlerin öğrenilmesini sağlamışlardır, hem de kendilerine yapılan tavsiyeleri ümmetin hanımlarına aktarmışlardır.

İLİM DÜNYASINDA HANIMLAR

Sahabenin ardından tabiinden de pek çok kadın âlim yetişmiştir. İlim tedrisatı uzun zaman camilerde ve evlerde devam ettiği için, kadınlar da tabi olarak bunun bir parçası olmuşlardır. Daha sonraki devirlerde medreseler kurulunca dini ilimlerde uzmanlaşarak fetva vermek, bu medreselerden yetişen erkeklerin vazifesi olmuştur.

Ekseriyetle devletin ihtiyaç duyduğu kadı, müderris ve benzeri vazifeler için yetişen bu âlimlerin yanında, yine evlerde ve camilerde ilim okuyanlar olmaya devam etmiştir. Âlimlerden birçoğunun bilhassa kendi kızlarına ve kız kardeşlerine ilim öğrettikleri bilinir. Yine birçok meşhur âlim de ilk eğitimini annesinden, teyze, hala gibi kadın akrabalarından aldıklarını açıklamışlardır.

Yakın zamanlarda yetişen âlimler arasında da hafızlığını annesinde tamamlayanlar vardır.

Günümüzde de birçok Müslüman hanım, isimsiz kahramanlar olarak ilmi hizmetlere devam etmektedirler. Allah cümlemize onlardan olmayı nasip etsin.

İslam Alimleri, Hanım Alimlerden Dersler Almışlardır

Hindistan'ın Jaunpur kentinde 16 Nisan 1963 tarihinde doğdu. Ebu'l Hasan Ali En-Nedvi, Abdul-Fettah Ebu Gudde ve Yusuf El-Karadavi'den icazet almıştır. Hadis, fıkıh, tarih ve diğer islami ilimleri üzerine Arapça yazdığı 25 kitabı vardır. Son zamanlarda hadis âlimi kadınlar üzerine kaleme aldığı "Muhaddisat" isimli 40 ciltlik bir eseri tamamlamıştır.

ÖZGÜN DURUŞ

▶ *Sayın Nedvi, kırk ciltlik Müslüman hanım âlimler üzerine bir neşriyat yaptınız. Böyle bir çalışma yapmanıza neden olan sebepler nelerdir?*

İngiltere'ye gittiğimde Müslüman kadına yönelik ciddi bir anti propaganda olduğunu gördüm. Müslümanların kadınlarına değer vermediğine yönelik medyada yaygın bir şekilde haberler yapılıyordu. Müslüman kadının toplumdaki yeri, Müslüman kadının bilim hayatındaki yeri hakkında sürekli eleştiriler görünce şaşırıyordum. Müslüman kadının sanatta, ilimde, eğitimde yerinin olmadığını iddia ediyorlardı. Ben hadis ve fıkıhla uğraşan birisiyim, bu hadis alanında yaptığım çalışmalarımda şunu gördüm: ilk dönem İslam tarihinde binlerce yetişmiş Müslüman hanım âlimler vardı. Batının Müslüman kadın üzerindeki iddialarına yönelik bu hanım âlimlerin hayatlarını toplamaya karar verdim. Özellikle hadis ravileri ve icazet veren hanım âlimleri derledim.

> *"İslam dünyasının ilk dönemlerinde hiçbir cami ve medrese yoktur ki erkeklerin ders verdiği yerde hanımlar da dersler vermiş olmasın. Müslüman hanım âlimlerin ders halkalarına erkekler de katılıyor ve bu katılanlar arasında birçok ünlü İslam âlimi de var.*

▶ *Bu çalışmalarınızın bir hedefi olmalı değil mi?*

Bu çalışmalarla şunu hedefledim: Bir, kadının değerini yeniden geri iade etmek, iki, batılı aydınların Müslüman hanımlar üzerine söylediklerini cevaplandırmak...

▶ *Bu çalışmaya ne zaman başladınız?*

On sene önce bu çalışmaya başladım. Önce bir kitap olarak telif etmeyi düşündüm. Fakat bu işte derinleşince buna bir kitabın yetmeyeceğini, bunun ciltler dolusu kitap oluşturacağını fark ettim. Şimdiye kadar sekiz bin Müslüman Hanım âlimin hayatını kırk ciltlik kitapta topladım. Fakat elimde daha çok isim var, yaklaşık olarak altmış/yetmiş cildi bulur. Bu konu üzerinde derinleşirken tahminlerin çok üstünde hanım âlimlerinin var olduğunu gözlemledim. Eğer Müslü-

man Hanım âlimlerinin sayısı bu kadarsa artık bunların yetiştirdiği talebeler ve kitaplara ismi geçmeyen kişileri siz düşünün.

▶ *Kitabınızda hadis ilmiyle uğraşan hanım âlimelerin sayısı kaçtır?*

Hadis ilmine rivayet, sema ve icazet olarak önem veren 8 binden fazla bayanın adına ulaştım.

▶ *O tarihlerde Müslüman hanımlar erkeklerle birlikte camilerde ve medreselerde eğitim görüyorlar mıydı?*

Bu gün İslam dünyasında çok garip bir olay yaşanmaktadır. Müslüman hanımlar bugün bazı bölgelerde camilere girememektedir. Müslüman Hanım hadisçiler, Mescidi Nebevi başta olmak üzere o dönemde birçok önemli merkezi camilerde dersler veriyorlardı. Medreselerde, saraylarda, eğitim merkezlerinde hanımlar dersler veriyorlardı. Mescidi Aksa'da, Şam'da dersler veriyorlardı. İslam dünyasının ilk dönemlerinde hiçbir cami ve medrese yoktur ki erkeklerin verdiği yerde hanımlarda dersler vermiş olmasın. Müslüman Hanım âlimlerin ders halkalarına erkekler de katılıyor ve bu katılanlar arasında birçok ünlü İslam âlimi de var.

▶ *Bir iki örnek vermek gerekirse…*

Zeyneb binti el-Kemal'in derslerine 400 erkek katılıyordu. Muhaddisler derslerinin sonunda genelde ders halkalarına katılanların isimlerini adet olarak yazarlar. Ben de Zeynep binti el-Kemal'in derslerine iştirak eden 400 kişinin adlarına araştırmalarım sonucunda ulaştım. Bunlara Hadis kitaplarından dersler vermiştir. Ünlü İslam âlimlerinden Taceddin es-Subki Zeyneb'in öğrencilerindendir. İmam İbn-i Hacer, Zeyneb'in talebelerinden Ümmü Ahmed Tatar binti el-İzz'den ders almıştır.

▶ *Peki, bu hanım âlimlerin derslerine katılan meşhur mezhep imamları ve hadis âlimleri var mıydı?*

İmam Şafi, İmam Ebu Hanife, İmam Malik, İmam Ahmed bin Hanbel, İmam Buhari, İmam İbni Teymiyye, İmam Zehebi, İmam Suyuti ve benzeri birçok İslam âliminin hanım hocaları vardı. Hem de bir iki bayan hocadan ders almadılar onlarca hanım şeyhlerden dersler aldılar. Müslim İbrahim Ferahidi, İmam Buhari ve İmam Müslim gibi birçok hadis imamının hocasıdır. 70 binden fazla hanımdan rivayette bulunmuştur. Hatip el Bağdadi ve İbni Hacer El Askalani'nin hocalarının sayısı da 100'den fazladır. İbn-i Hacer, Şam'a gittiğinde Ayşe binti Abdülhadi'den 80'den fazla hadis kitabı okumuştur.

▶ *Hadis alanındaki Hanım âlimlerden bahsettiniz. Fıkıh ve tefsir alanında da meşhur olmuş hanım âlimlerimiz var mı?*

Bu çalışmama başladığımda şunu gördüm: O dönemin her ilim dalında meşhur olmuş hanım âlimler var. Mesela fıkıh, sarf, nahiv, tabii ilimler, şiir, tefsir ve benzeri ilim dallarında. Kitabımda aynı zamanda birçok fıkıh alanında uzman hanım âliminin adını zikrettim. Bunlar aynı zamanda fetva veren hanım âlimlerdi.

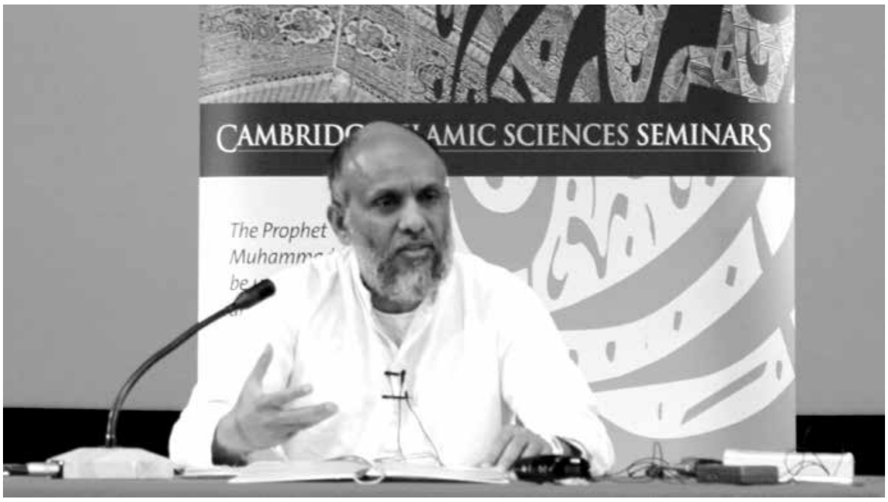

▶ *Örnek istesek…*

Medine'de Ayşe binti Abdurrahman, fetva veren çok meşhur hanım âlimlerdendi. Dönemin birçok fetva veren âlimi ona danışmadan fetva vermezdi. Ummu Derda yine bunlardan biridir. "Tuhfetu'l-Fukaha" kitabının yazarı imam Alauddin Semerkandi'nin fakihe bir kızı vardı. Adı Fatıma idi. Bu hanım âlimden ders alan bir talebesi, onun "Tuhfetu'l-Fukaha"sını "Bedaiu's Sana'i" adıyla şerh eder.

▶ *O dönemde ilim yolculukları yapılıyordu, ilim için yolculuğa (rıhle) çıkmış hanım âlimler var mı?*

Kadının o dönemlerde yolculuk yapması zor tabi. Ancak buna rağmen babaları ve eşleri ile ilim yolculuğuna çıkmış birçok hanım âlime vardır. Örneğin Fatıma binti Sa'd el Hayr - Endülüs'te dünyaya geldi. Çin'de büyüdü. İsfahan'ın Cüzdan adındaki bir köyüne ilim öğrenmek için sefere çıktı. Orada tanınan bir âlime olan Fatıma Cüzdaniyye'den İmam Taberi'nin hadis kitaplarından dersler aldı. Fatıma bint Sa'd hocası Fatıma Cüzdaniyye'den imam Taberi'nin Mucemü'l Kebiri'ni tamamen okumuş ve icazet almıştır. Daha sonra Medine, Mekke, Şam ve Mısır'a gitmiştir. Hatta İslam âlimleri, Mısır'da hadis ilminin yaygınlaşması Fatıma bint Sa'd'ın vesilesiyle olmuştur, der.

▶ *İslam âlemi, zor şartlar altında bu kadar hanım âlim yetiştirirken bugünkü imkânlara rağmen neden hanımlar bir ilmi çıkış yapamıyor?*

Son yıllarda bir gelişme var. Artık birçok Arap ülkesinde yetişmiş yüzlerce hanım âlim var. Mesela Şam'da, Moritanya'da, Fas'ta, Cezayir'de, Mısır'da ve diğer İslam ülkelerinde ciddi bir artış yaşanıyor. Üniversitelerde ders veren, fıkıh, hadis ve tefsir alanında kitap neşreden hanımların sayısı arttı. İnşallah önümüzdeki yıllarda bu daha da artacak ve diğer bilim dallarında da çalışacaklar.

▶ *Sayın Nedvi, bu güzel konuşmalarımızdan dolayı sizlere çok teşekkür ediyoruz… Esselâmü aleykum!*

Bende teşekkür ediyorum…Ve aleykumusselâm!

CAMİ, KADIN VE EĞİTİM

DOÇ. DR. ZEKİYE DEMİR EĞİTİM UZMANI

Cami cemaati denilince aklımıza genelde erkekler gelir, kadınların ve çocukların bu cemaatteki yeri hakkında pek konuşulmaz. Genelde cami ve insan ilişkisi, özelde ise cami ve kadın ilişkisi İslam medeniyetinde kan kaybeden güzel davranış kalıplarından birisidir.

Peygamber Efendimiz döneminde mescit, yani bizim kullandığımız anlamda cami, hem ibadet edilen hem eğitim görülen hem de dünya işlerinin görüşüldüğü, istişare edildiği bir mekândı.

Camideki bütün faaliyetler önemliydi, ama en önemli faaliyetlerden birisi eğitimdi. Çünkü yeni bir toplum inşa ediliyordu. Putperest, cahiliye dönemden, İslami ve medeni bir döneme geçiliyordu. Yeme-içme alışkanlığından, evliliğe, ibadete kadar birçok yerleşik alışkanlıklar değişecek, yeni davranış kalıpları edinilecekti. Bu nedenle toplumun tüm fertlerini eğitmek gerekiyordu. Toplumu oluşturan çocuk, genç, yetişkin, yaşlı, kadın, erkek tüm bireyler camideki faaliyetlerin, eğitimin hedef kitlesiydi.

> *Kadınlar camiye sadece Kuran dinlemek, namaz kılmak için yani ibadet için gitmezlerdi. Eğitim ve kültürel faaliyetlere katılmak, öğrenmek, bilmediklerini Efendimize sormak için de giderlerdi. Medine Mescidi'nde haftanın bir günü Hz. Peygamber tarafından sadece kadınların eğitimine tahsis edilmişti (Buharî)*

Şimdi şu soruyu sorabilirsiniz "O zaman yeni bir toplum inşa ediliyordu, şimdi bu konuları konuşmaya gerek var mı?". Evet, bir şeyi yapmak kadar korumak da, sürdürmek de önemli. Hatta zaman zaman yıpranan, eskiyen, hasar gören bölümleri tamir etmek de gerekli.

Hz. Peygamber dönemi, İslam dininin orijinal haliyle yaşandığı, ümmetin de o yaşantıyı örnek aldığı bir dönemdir. Bizler davranışlarımızda, yaşantımızda Peygamberimizin dönemini, onun hal ve davranışını örnek almaya çalışmıyor muyuz? Onun yaptığını veya yapmamızı tavsiye ettiği şeyleri yapmaya, yapmadığı, yapmamamız için uyardığı şeylerden de kaçınmaya çalışmıyor muyuz? Onu hayatımıza rehber etmek istemiyor muyuz? Bu konuda Allah (c.c.) Kuran'da bize diyor ki; "Allah'ın Resulünde sizin için güzel bir örnek vardır." (Ahzab Suresi, 33/21), "Kim Peygamber'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur." (Nisa, 4/80), "Peygamber size ne verdiyse onu alın ve size neyi yasakladı ise ondan da sakının." (Haşr, 59/7).

Şimdi gelin, Saadet Asrında yaşayan kadınların cami ile münasebetine bakalım, bunun şimdiki duruma ne kadar uyduğunu düşünelim.

İslâm'ın ilk yıllarında kadınlar sosyal hayatta aktif olarak yer almışlardır. Bu sosyal hayatın başında da cami aktiviteleri gelir. Hz. Peygamber döneminde kadınların da aynen erkekler gibi camiye devam edip vakit, cuma ve bayram namazlarına katılmışlar, Hz. Peygamber'in hutbe ve vaazlarını dinlemişlerdir. (İbn Sa'd). Bu konuyla ilgili bazı örnekleri sizlerle paylaşayım:

Efendimiz kadınların camiye gelmelerini isterdi. Ümmü Atıyye'den şu rivayetler nakledilmektedir: "Rasûlüllah (s.a.s.), evlenmemiş genç kızlara, adetli kadınlara varıncaya kadar, bizlerin bayramları namazgâha gelmemizi isterdi. Kadınlar erkeklerin arka tarafında durur, onların tekbir getirmelerine uyup tekbir getirir, onlarla birlikte dua edip bayram gününün bereketini ve o günde günahlardan arınmayı umut ederlerdi.; (Ancak) adetli kadınlar namazgâhtan uzak durur, sadece

cemaat tarafından yapılan duaya katılırlardı…" (Buharî).

Kadınlar sabah, akşam ve yatsıyı içine alan karanlıktaki vakit namazlarına gittikleri gibi vakit dışında bazen eşlerinden izin alarak gece namazı kılmak için de camiye giderlerdi. Bu tabii ki her zaman mahrem birileri ile gerçekleşirdi. Gece namazlarını camide kılmak isteyen kadınlara izin verilmesini ve onlara bu konuda herhangi bir engel çıkartılmamasını isteyen Hz. Peygamber, hanımlara izin vermek istemeyenleri şu sözleriyle uyarmıştır: "Geceleyin mescide gidip ibadet etmek için kadınlarınız sizden izin istediklerinde kendilerine izin verin." (Buharî).

Saadet Asrında kadınlar sadece namaz kılmak için değil, Kuran dinlemek için de camiye giderdi. Hz. Ayşe'den şu rivayet nakledilmektedir: "Yatsı namazını mescitte kıldığım bir gece eve Rasûlüllah (s.a.s.)'den sonra geldim. Bana; 'Neredeydin?' diye sordu. Ben; 'Mescitte ashabından birisinin okuduğu Kur'an'ı dinliyorduk. Doğrusu ashabın arasında onun gibi güzel sesli ve güzel okuyanı hiç duymamıştım' diye cevap verdim. Bunun üzerine tekrar Rasûlüllah ile beraber gidip onu dinledik. Sonra bana dönerek; 'Bu, Ebû Huzeyfe'nin azatlısı Salim'dir. Ümmetim arasında böyle birisini var eden Allah'a hamd olsun' buyurdu." (Hakim).

Kadınlar camiye sadece Kuran dinlemek, namaz kılmak için yani ibadet için gitmezlerdi. Eğitim ve kültürel faaliyetlere katılmak, öğrenmek, bilmediklerini Efendimize sormak için de giderlerdi. Medine Mescidi'nde haftanın bir günü Hz. Peygamber tarafından sadece kadınların eğitimine tahsis edilmişti (Buharî). Onlar her konuyu hatta cinsiyetlerinden kaynaklanan özel durumları ile ilgili pek çok konuyu hiç çekinmeden Hz. Peygamber'e sorarak öğrenmişlerdir. O dönemin kadınlarının bu özelliği, Hz. Ayşe'nin şu sözüyle ifade edilmektedir: "Ensar kadınları ne iyi kadınlardır; çünkü hayâları dinlerini öğrenmelerine engel olmadı." (İbn Hanbel).

Peygamberimiz kadınların camiye gelmesini kolaylaştırmak için camide oturma düzenini, giriş-çıkışı, ibadetin uzunluğunu-kısalığını kadınları gözeterek düzenlemiştir. Onlara caminin arka kısmında özel bir bölüm ayrılmıştı. Kadınların, kendilerine ayrılan ancak arada herhangi bir engel bulunmayan bölümde namaz kılar, hutbe, vaaz ve sohbetleri rahatlıkla dinlerlerdi.

Günümüze geldiğimizde, cami faaliyetlerinde sadece kadınlar açısından değil erkekler açısından da bir daralma söz konusu. Bu modernizmin de bir sonucu. Modernizmle beraber bazı kurumların görevinde değişmeler, daralmalar oldu. Ancak bu camilerin vakit namazı kılınıp sonra kapısı kilitlenen mekânlar haline gelmesine meşru mazeret olamaz.

Son dönemlerde cami faaliyetlerinde yeniden bir canlanma görülüyor. Umarız bu kadınlara da yansır. Yüce Rabbim, camilerimizi cemaatsiz, cemaatlerimizi de kadınsız bırakmasın. ۞

KADININ HAKKI

CEMAL HATİP İLAHİYATÇI

Allah Tebareke ve Teâla buyuruyor ki: "Rableri, onlara şu karşılığı verdi: "Ben, erkek olsun, kadın olsun, sizden hiçbir çalışanın amelini zayi etmeyeceğim. Sizler birbirinizdensiniz. Hicret edenler, yurtlarından çıkarılanlar, yolumda eziyet görenler, savaşanlar ve öldürülenlerin de andolsun, günahlarını elbette örteceğim. Allah katından bir mükâfat olmak üzere, onları içinden ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Mükâfatın en güzeli Allah katındadır."" (Al-i İmran, 3/195)

Bu âyetin sebebi nuzülü hakkındaki gelen eserler arasında şu eser zikredilmiştir:

Ümmû Seleme'den rivayet ediliyor ki: "Ey Allah'ın Rasulü! Cenab-ı Hakkın hicret hususunda kadınlar için hiçbir şey söylediğini görmüyorum" diye sordum. Bunun üzerine Cenab-ı Hak, bu âyeti indirdi. Ensar-ı kiram derler ki, "Mekke'den hicret edip ilk Medine'ye gelen kadın Ümmü Seleme'dir." (et-Tefsir bi-l-Me'sûr)

Müfessirlere göre, bu ayet-i kerimede, İslâm'dan önce bütün milletlerin kadın haklarını ihlâl ettiğini ve onları erkeklerin ihtiyaçlarını ve şehevî isteklerini karşılamak için yaratılmış saydığını, bazı dinlerin erkeği sırf erkek olduğu için kadından üstün tuttuğunu, bazılarının kadını dinî yükümlülüklere ehil saymadığını ve kadının ebedî bir ruhu olmadığını iddia ettiğini vurgulamıştır, İslâm'ın değerlendirme konusunda, kadınla erkek arasında ayırım yapmaksızın Allah'a samimiyetle dua eden herkesin duasının kabul edileceği ve iyi amel işleyen herkese amelinin karşılığının verileceği belirtirken "ki birbirinizden meydana gelmişsinizdir" anlamında bir ara cümleye yer verilmiştir. Bu kadınla erkeğin birbirinin tamamlayıcısı ve bir bütün olduklarını, biri olmayınca diğerinin de olamayacağını ifade eder. İki cinsten her birinin diğerinde olmayan özellikleri vardır. Ancak bunlar üstünlük sebepleri değil birbirini tamamlayıcı özelliklerdir. Allah katında üstün olan ancak O'nun emir ve yasaklarına uygun hareket edendir. Onlar için mükâfatın en güzeli Allah katındadır. ۞

HZ. RUBEYYİ BİNTİ MUAVVİZ (R.ANHA)

Rubeyyi binti Muavviz (r.anhâ) Muavviz ibni Afrâ'nın kızıdır, Medine'de Hazrec Kabilesi'ndendir.

NAGEHAN NİDA DURAN

Hz. Peygamber (s.a.s.) insanları İslâm'a çağırdığı dönemde, Rubeyyi (r.anhâ)'nin amcası Muaz, hac aylarında Mekke'deyken Rasûl-i Ekrem onların yanına yaklaşarak, diğer kabilelere yaptığı tebliği bu kabileye de yapıp, onları Hakka çağırarak İslâm'ı anlattı. Onlar da bu davete icabet ederek, Akabe'de Rasûlullah'a biat ettiler. Medine'ye döndüklerinde, Rubeyyi (r.anhâ) babasıyla beraber amcasının yanına gelerek Mekke'den haber sordu. Amcası Hz. Peygamber (s.a.s.)'in davetini ve onun davetine uyarak Müslüman olduklarını söyleyince, Rubeyyi (r.anhâ) ve babası Muavviz de şehâdet getirerek iman ettiler. Rasûlullah (s.a.s.) Medine'ye hicret edince, Hz. Rubeyyi ona biat etti.

Rubeyyi (r.anhâ), İyas ibn Bukeyr ile hayatını birleştirdi. Evlen-

"Bu mübarek hanım sahabî, Rasûlullah ile Uhud'da bulundu. Yine Ümmü Umare ve Hz. Ayşe ile beraberce Hudeybiye'de de bulunarak, ağacın altında Rasûlullah'a Rıdvan Biati'ni yaptı."

diklerinin ertesi günü, Rasûl-i Ekrem (s.a.s.) onları ziyaret etti. İçeriye girerek minderin üzerine oturdu. İçeride bulunan cariyeler def çalarak şiirler haykırıyorlardı. Rasûl-i Zişan Efendimiz (s.a.s.), diğer günlerde de Hz. Rubeyyi'nin evini teşrif eder, abdest alırdı. Yine bir seferinde abdest aldıktan sonra, iki cihan serveri buyurdu ki:

"Benim şimdi aldığım abdestim gibi kim abdesti alıp, sonra da huşu içerisinde iki rekât namaz kılarsa onun geçmiş günahları affolunur" Daha sonra Rubeyyi (r.anhâ), Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'e bir tabak üzüm ve hurma getirdi. Rasûlullah (s.a.s.) de ona altın bir ziynet vererek: Bunu takın." buyurdu.

Bir gün Rubeyyi (r.anhâ)'nin yanına Abdullah İbni Muhammed gelerek, ona Hz. Peygamberimiz (s.a.s.)'in nasıl abdest aldığını sordu. Rubeyyi (r.anhâ):

"Hz. Peygamber (s.a.s.) Efendimiz, bizi ziyaret ederdi. Bir kabın içinde abdest alırdı. Mübarek ellerini kabın içine sokmadan yıkayarak abdeste başlardı. Üç kere ağzına su alır, çalkalar; üç kere burnuna su verir; üç kere yüzünü, üç defa kollarını yıkar; daha sonra başını, kulaklarının içini ve dışını mesheder, üç defa da ayaklarını yıkardı." diyerek Peygamber Efendimiz'in nasıl abdest aldığını anlattı.

Bu mübarek hanım sahabî, Rasûlullah ile Uhud'da bulundu. Yine Ümmü Umare ve Hz. Ayşe ile beraberce Hudeybiye'de de bulunarak, ağacın altında Rasûlullah'a Rıdvan Biati'ni yaptı. Kendisine: "Bana Rasûlullah'ı tarif et." diyen Ebû Ubeyde'ye hitaben:

"Eğer O'nu görseydin, güneş doğuyor zannederdin." diyerek Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'e olan hayranlığını dile getirmişti.

İLİM

Ebu'd-Derda demiştir ki Rasulüllah'ı (s.a.s.) şöyle derken işittim: "İlim tahsil etmek maksadıyla yola revan olan bir kimseye Allah Cennet yollarını açar. Melekler, ilme ve onu tahsil edene karşı hürmet ederek kanatlarını gererler. Göklerde ve yerdeki her şey, hatta su içindeki balıklar bile ilim talibi için Allah'tan rahmet diler. Âlimin, abide üstünlüğü; dolunayın, diğer bütün yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin varisleridir. Peygamberler, miras olarak altın ya da gümüş değil, sadece ilmi bırakırlar. Kim o miras kalan ilimden nasiplenmişse büyük ve değerli bir kısmete nail olmuştur." Tirmizi, İlim, 19

SELİME HASANOVA İLAHİYATÇI

Yüce dinimiz İslâm ilme ve ilim tahsil etmeye büyük önem vermektedir. Asırlar ötesinden gelen ilk emir "oku" bunun en belirgin örneğini teşkil etmektedir. Okumanın, bilinçlenmenin herşeyden daha elzem olduğu anlayışıyla başta Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) olmak üzere Mekke'deki Dâru'l-Erkam'dan Medine'deki Suffe okuluna kadar sahabe-i kiram adeta yarışırcasına bu emri yerine getirmeye özen göstermişlerdir. Bu teşvik sayesinde onlardan sonra gelen müslüman nesiller ilim adına çok önemli araştırmalara ve eserlere imza atmışlardır.

İlim kavramı türevleriyle birlikte Kur'ân-ı Kerîm'de yaklaşık 750 kez zikredilmektedir. Öyle ki, müslümanlar defalarca "düşünmüyorlar mı", "okumuyorlar mı", "akletmiyorlar mı", "ibret almıyorlar mı", "hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu" ikazlarıyla ısrarla ilim öğrenmeye teşvik edilmektedir. Yukarda mevzu bahis edilen hadisten de anlaşılacağı üzere ilim ve ilim tahsil eden alimler övülmüş, bu yolda gayret gösterenlere cennetin kapıları açılmıştır.

İlim tahsil etme konusunda İslâm dini kanın-erkek ayırt etmeksizin her iki cinsiyete de aynı sorumluluğu yüklemektedir. Kur'ân'ın bu yöndeki hitapları her iki cinsi kapsayacak şekildedir. Nitekim Sevgili Peygamberimiz (s.a.s)'in şu sözleri bunun en açık delilidir: "İlim öğrenmek kadın-erkek her müslümana farzdır". Sözkonusu ferman mucibince de kadınlar bu haklarından hiç bir zaman mahrum bırakılmamıştır.

Asr-ı saadette kadınların rahat bir şekilde mescide gidip Rasulüllah'ın sohbetlerini dinleyebildiklerine hatta huzuruna çıkıp soru sormaktan çekinmediklerine şahid olmaktayız. İslâm tarihi sayfalarından şu tabloyu hatırlarız ki, o bize ensar kadınlarının ilim meclislerinden geri kalmak istemediklerini yansıtır. Birgün Medine'li kadınlar: "Ey Allah'ın Rasulü! Erkekler sizi dinleyip istifade etme noktasında bizi geçtiler. Bize de özel bir sohbet günü ayırsanız" sözleriyle bu yöndeki endişelerini dile getirmişlerdir.

Hiç şüphesiz Asr-ı saadette kadınların eğitim ve öğretimine dair örneklerin başında Peygamber hanımları yer almaktadır. İlme-öğrenmeye düşkünlüğü ile bilinenlerin en önde geleni ise Hz. Ayşe validemizdir. Efendimiz (s.a.s)'in gözdesi bilmediği konularda soru sormaktan geri kalmayıp doğru cevabı alıncaya kadar sorularında ısrarcı biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüze kadar ulaşan bazı rivayetlere baktığımızda sahabe-i kiramın bir hadisi anlamada herhangi bir problemle karşılaştıklarında hemen Ayşe annemize başvurduklarını da görmekteyiz. Bu gibi örnekleri çoğaltabiliriz elbet, ancak bir hadis ışığında sunmaya çalıştığımız birkaç müşahhas örneğin dahi İslâm dininin kadınların eğitimine ilişkin bakış açısını ortaya koymak için yeterlidir.

Cenab-ı Hak bizleri, hassaten müslüman hanımları ilim tahsil eden ve öğrendikleriyle nesillerin sağlıklı gelişmesine katkı sağlayanlardan eylesin.

Başarıyı "Telefonda" Arayan Öğrenciler

Çocukluk döneminde öğrenilen her şey tertemiz bir kâğıda yazılan yazılar gibi kalıcı ve etkili... Silinmesi güç, tahribatı büyük.

MEHMET EMIN KARABACAK

Belh Sultanı İbrahim Edhem Hazretleri, bir gece hanımıyla kuş tüyü yatakta yatarken hanımına "Hanım cennette de inşallah seninle böyle beraber oluruz" der. Tam bu sırada sarayın damından ayak sesleri işitir. Sultan gece vakti sarayın damında dolaşılmasından dolayı sinirlenir ve:

"Kimdir o? Ne arıyorsun bu saatte damda?" diye seslenir.

"Devemi kaybettim onu arıyorum." diye bir cevap gelir. Bunun üzerine Belh Sultanı:

"Damda deve mi olur be adam!" diye bağırır. Damdaki adam biraz duraksadıktan sonra:

"Ey hükümdar! Damda deve aranmayacağını biliyorsun da kuş tüyü yatakta cennet aranmayacağını neden bilmiyorsun! Damda deve aramak bundan daha mı acayip." der.

Bu uyarı üzerine tahtını tacını bırakan Belh Sultanı, artık cenneti bulmak için mürşidi kâmillere hizmet ederek derviş olur.

> *Çocuklara hep verimli ders çalışma teknikleri hakkında bilgi verilir. Oysa ders çalışmanın önündeki en büyük engel olan cep telefonlarını verimli bir şekilde kullanma konusunda kafa yorulmamaktadır.*

Bugünün çocukları da kuş tüyü yatakta cennet arayan İbrahim Edhem Hazretleri ile damda deve arayan Hızır (a.s.) gibi başarıyı cep telefonlarında ve sanal âlemlerde aramaktadırlar.

Bugünün çocukları odalarındaki kuş tüyü yataklara uzanarak ve son model cep telefonlarda sanal âlemlerde gezinerek cenneti değil de iyi bir lise ya da iyi bir üniversiteyi kazanmayı hayal etmektedirler.

Günümüz çocukları hem başarılı olmak istiyorlar hem de sanal âlemden çıkmak istememektedirler. Başka bir ifadeyle hem çok sevdikleri cep telefonlarından vazgeçmek istemiyorlar hem de çok istedikleri iyi bir lise ve üniversite kazanmak istiyorlar. Yani bir koltukta iki karpuz taşımak istemektedirler.

Seminerlerimizde kimler sınıfa girerken cep telefonunu kapatıyor diye sorduğumuzda öğrencilerin ancak yarısı evet diyebiliyor. Yine kimler evde

ders çalışırken cep telefonunu kapatabiliyor diye sorduğumuzda ancak bir elin parmak sayısı kadar el kalkıyor. Yine çocuklara dünyada vazgeçemeyeceğiniz en önemli şey nedir diye sorduğumuzda da malumunuz olmak üzere cevap "cep telefonları" oluyor.

Bundan beş on sene öncesine kadar çocukların ders çalışmalarının önündeki en büyük engel televizyondu. "Hocam ders çalışmıyor, çok televizyon seyrediyor." denilirdi. Günümüzde ise bunun yerini akıllı telefonlar aldı.

Cep telefonları günümüzde ders çalışma konusunda televizyondan daha büyük engeldir. Çünkü anne babalar, en azından çocukları ve izledikleri programları kontrol edebiliyorlardı. Gerekirse uyarı yapıp televizyonu kapatarak odalarına ders çalışmak için gönderebiliyorlardı. Oysa cep telefonları konusunda ailelerin böyle bir şansı yok gibidir. Çünkü cep telefonlarının kapatılması söz konusu ol(a)mayacağı gibi odalarına göndermek de çocuklar için birer ödül olmaktadır.

Cep telefonları çocukların ders çalışmalarının önünde o kadar büyük engel oluştu ki çocuklarla beraber yatağa kadar girmektedir. Bunun da en büyük göstergesi uyurken bugün yastıklarının altında kitaplar değil de cep telefonu bulunmasıdır.

Yirmi dört saat açık tutulan cep telefonunu, ders çalışırken kapatabilmek için gerçekten güçlü bir irade ister. Onun için telefon kullanma ve kullandırma konusu verimli ders çalışma konusu kadar önem arz etmektedir.

Çocuklara hep verimli ders çalışma teknikleri hakkında bilgi verilir. Oysa ders çalışmanın önündeki en büyük engel olan cep telefonlarını verimli bir şekilde kullanma konusunda kafa yorulmamaktadır.

Çocuklar bir koltukta iki karpuz taşınamayacağı gerçeğini geç olmadan anlamaları gerekir. Çünkü insanın aynı anda hem ders çalışıp hem de cep telefonuna girecek kadar dikkati geniş değildir. İnsan zihni sadece bir şeye adapte olabilmektedir.

Bir çocuk aynı anda hem ders çalışıp hem de arkadaşına SMS atıyorsa veya sanal âlemde çetleşiyorsa ya da ders çalışırken cep telefonuna kulaklığını takıp müzik dinliyorsa, bu çocuk ders çalışma konusunda ailesini ve kendini kandırmaktan başka bir iş yapmıyor demektir.

Bazı çocuklar; "Ama hocam ben telefonsuz ders çalışamam!" derken bazıları da; "Hocam yazı yazarken ya da problem çözerken müzik dinleyebilirsiniz." diyorlar.

Biz de onlara da diyoruz ki: "Yazı yazarken ya da problem çözerken öğrenme olmuyor mu? Yazı yazarken ya da problem çözerken dikkat lazım değil mi? Yarın sizler sınava girerken kulağınızda cep telefonun kulaklığı mı olacak? Yoksa sizlerin fizik, kimya, matematik gibi problem gerektiren derslerdeki başarısızlıklarınızın nedeni müziksiz sınava girmeniz mi?

"Bilinçaltı aptaldır. Ne söylerseniz, ne düşünürseniz onu doğru kabul eder. Şakadan hiç anlamaz..." (Joseph Murphy). Ders çalışırken bilinçaltınızı bu şekilde alıştırdığınızda sınavlarda da çağrışımlar hep cep telefonu olacaktır. Sınavlara da cep telefonlarıyla girilmediğine göre...çakılırsınız." diyoruz.

ÖRTÜNME (TESETTÜR)

CEMAL HATİP İLAHİYATÇI

Tesettür kelimesi, arapça „se-te-re" fiilinden gelmektedir ve sözlükte; örtünmek, gizlenmek, bir şeyin içinde veya arkasında saklanmak anlamlarına gelir. Bir fıkıh terimi olarak tesettür, erkek veya kadının şer'an örtülmesi gereken yerlerini örtmesi demektir. Bir kimsenin örtmesi gereken ve başkasının bakması haram olan yerlerine „avret yeri" denir. Gerektiğinde evlenmeleri caiz olan, karşı cinslerin biri diğerinin yanında olunca avret yerlerini örtmesi gerektiğinde görüş birliği vardır. Sağlam görüşe göre, bir kimse tek başına olduğu zaman da örtünmelidir. Buna göre; bir kimsenin temiz elbisesi bulunduğu halde, kimsenin olmadığı yalnız başına bir odada çıplak olarak kılacağı namaz sahih olmaz. (İbn Âbidin, Reddü'l-Muhtar, I, 375)

Yıkanma, tuvalet ihtiyacı ve taharetlenme gibi ihtiyaçlar dışında, bir yerde de bulunulsa, müminin namaz içinde veya namaz dışında avret yerlerini örtmesi farzdır. Bunun delili Kur'an, Sünnet ve sahabe uygulamasıdır.

İnsanın örtünme ihtiyacının ilk insan Adem ve Havva ile başladığı, çıplaklığın çirkin bir şey olduğu ayette şöyle belirtilir: ***„Ey Ademoğulları! Şeytan ana ve babanızı kötü yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak nasıl cennetten çıkardıysa, sizi de aldatmasın."*** (el-A'râf, 7/27) ***„Ey Ademoğulları! Size çirkin yerlerinizi örtecek bir giysi, bir de giyip süsleneceğiniz bir giysi indirdik. Takva örtüsü ise daha hayırlıdır."*** (el-A'râf, 7/26)

İslâm dininde örtünmenin gayesi başkasının bakışlarından korunmak ve ırzı meşru olmayan cinsel isteklerden sakınmaktır. Ancak mümin erkek ve kadınların örtünmede asıl gayesi Yüce Allah'ın rızasını kazanmak olmalıdır. Çünkü Allahu Teala'nın emir ve yasaklarına uymak bir ibadettir.

ANNE OLMAK

ÖZDEN ZEHRA SÖNMEZ

Anne olmak dünyanın en kolay ve aynı zamanda da en zor işidir.

Yaşı kaç olursa olsun dokuz ay gibi bir süre verir Yaratan, anneye.

Sen bu süre zarfında bir anne adayısın. Önce onu kabulleneceksin, sonra bu süreyi nasıl geçireceğini, bebeğini dünyaya nasıl getireceğini planlayacaksın. Vakti saati gelince canından bir parça kopacak ama nasıl? Daha önce anne olanlardan defalarca dinlenmiş olunsa da yaşamayanın bilmesi ve tarifi imkânsız bir acıyla anne olursun.

Artık kadının yaşı, işi, eğitimi, mesleği hiç önemli değildir. O artık ölene kadar annedir.

Anne olmak, bütün acıları tatlıya çevirmektir. Anne yavrusuna karşı merhametli, şefkatli, fedakârdır. Seven, veren, üreten ve dua edendir.

> *Duyarlı anne olmak, kendi çocuğun için duyduğun endişeleri bütün çocuklar için de duyabilmektir.*

"Senin yerine ben öleyim, canın acıdı mı, öpeyim de geçsin, sana gelen dertler bana gelsin, sen uyu ben yaparım, bana lazım değil al senin olsun, sen ye sen iç, sen giyin..." Ve anneliğe adım atılan ilk andan itibaren anne çocuk ilişkisi kesintisiz devam edip gider.

İlk beslenmeyi, emeklemeyi, yürümeyi, konuşmayı anne öğretecek. Neyin iyi neyin kötü olduğunu anne söyleyecek. Kimin dost kimin düşman olduğunu da ilk anne fısıldayacak kulağına. Yani ona kol kanat, el ayak, göz kulak olacak.

Anne olmak, emek, zaman ve fedakâr-

Duyarlı anne olmak, bütün yetim, öksüz, muhtaç çocukların hayatta kalmak için verdikleri mücadeleyi anlamak ve onlara yanlarında olduğunu hissettirmek, bu çocuklara da kendi can parçamız kadar içten, samimi bir şekilde dualarımızda yer vermektir.

lık isteyen hatta geleceği ipotek altına alan bir sadaka-i cariyedir. Rasulüllah Efendimizin buyurduğu gibi: "insan öldüğü zaman, amelinin sevabı kesilir. Ancak şu üç kişinin sevabı kesilmez: Sadaka-i cariye, faydalı ilim ve hayırlı bir evlat bırakanın sevabı kesilmez, amel defteri kapanmaz." (Müslim, Vasiyyet, 14.)

Anne olmak, olgunlaşmanın da bir göstergesidir. Anne olmak sadece dünyaya bir canlı getirmek değildir. Onun hayat olarak adlandırılan doğumla ölüm arasındaki uzun yolu ve o yoldaki engelleri aşarak yürümesine yardımcı da olmaktır.

Anne olmak, aşama aşama olgunlaşmaktır, duyarlılık göstermek, sorumluluk bilincine sahip olmaktır.

Duyarlı anne olmak ise kendi yavrusuna gösterdiği ilgiyi, sevgiyi, şefkati, merhameti bütün çocuklara karşı göstermeye başlamaktır. Öyle ki annesi olmayan her bir çocuğa 'ben senin de annenim, seni de kendi çocuğum kadar seviyorum' diyebilmektir.

Duyarlı anne olmak, bütün yetim, öksüz, muhtaç çocukların hayatta kalmak için verdikleri mücadeleyi anlamak ve onlara yanlarında olduğunu hissettirmek, bu çocuklara da kendi can parçamız kadar içten, samimi bir şekilde dualarımızda yer vermektir. Duyarlı anne olmak, dünyada gözü yaşlı tek bir çocuk dahi kalmasın diye geceleri uykusuz kalmak, dünyanın her hangi bir yerinden uzanan yardıma muhtaç bir çocuğun elini sıkıca tutabilmektir.

CEMAL HATİP İLAHİYATÇI

Duyarlı anne olmak, çocukların üzerini bir yorgan gibi sarıp sarmalayacak kadar duayı her gece meleklerle onlara göndermektir.

Duyarlı anne olmak, kendi çocuğun için duyduğun endişeleri bütün çocuklar için de duyabilmektir. Duyarlı anne olmak, bütün çocukların üzerine titremektir. Bu sorumluluk bilincinin de Yaratan'ın kadına verdiği en paha biçilmez özellik olduğunun farkını hissederek yaşamaktır.

Duyarlı anne olmak, çocukları için birçok şeyden vazgeçebilmek ve kendisinden önce bütün çocukları düşünebilmektir. Kısaca merhametli, sorumluluk sahibi anne olmak Hz. Muhammed'in (s.a.s.) ikinci annem diye övdüğü, amcası Ebu Talib'in eşi Fatıma gibi olabilmektir. Çünkü o, yetim Muhammed'i (s.a.s.) kendi çocuklarından önce yıkar, saçını tarar, giydirir, yedirir ve içirirdi.

Duyarlı anne olmak; tüm dünya çocuklarına tertemiz, güvenilir yaşam alanları bırakmak için dünyanın neresinde olursa olsun, bir çocuğun başına gelebilecek her kötülüğü, acıyı, sahipsizliği, kendi çocuğumuzun başına gelmiş gibi hissedebilmektir. ۞

ERKEKLERİN BAYAN, BAYANLARIN ERKEK DOKTORA GİTMESİ CAİZ Mİ?

CEMAL HATİP İLAHİYATÇI

Hasta olan kimsenin doktora gitmesi ve tedavi olması normaldir. Dinimize göre sünnettir. Peygamber (s.a.s.) bir hadis-i şerifte şöyle buyurur: *„Cenab-ı Allah, ihtiyarlık müstesna mutlaka her hastalık için bir ilâç yaratmıştır"* (Mügnil-Muhtaç, c. l, s. 357).

Ancak imkân varsa erkekler erkekleri, kadınlar da kadınları muayene edip tedavi etmelidir. İmkân olduğu halde aksini yapmak caiz değildir. Fakat imkân olmazsa, yani hasta kadın olduğu hâlde kadın doktor veya hasta erkek olduğu hâlde erkek doktor olmazsa veya ehli bulunmazsa, imkânda olanı yapmakta beis yoktur.

Muavviz kızı Rübeyyiden şöyle dediği rivayet edilmiştir: *„Peygamber (s.a.s.) ile birlikte savaşa giderdik, askere su taşır, hizmet eder, ölü ve yaralıları Medine'ye getirirdik"* (Buhârî).

El-Hafız diyor ki, zaruret halinde yabancı doktorun kadını tedavi etmesinde beis yoktur. İbn Müflih „el-Âdâbü'ş-Şer'î-ye" adlı kitabında şöyle diyor: „Bir kadın ağır hastalanır ve erkekten başka onu tedavi edecek kimse olmazsa, ihtiyaç nisbetine göre, kadını muayene edip, gerekirse, avret-i galizesine dahi bakabilir."

İbn Hamdan da şöyle diyor: "Bir erkek hastalanır, kadından başka onu tedavi edebilecek kimse bulunmazsa o kadın onu tedavi edebilir. Gerekirse avreti galizesine dahi bakabilir" (Fıkhü's-Sünne, c. l, s. 493). ۞

MÜSLÜMAN KADININ SPORDA YERİ

Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm bir hadislerinde şöyle buyurmaktadır: "Güçlü ve inançlı bir müslüman zayıfa bakarak Allah huzurunda daha muteber ve sevilen bir kişidir" (Müslim).

METİN MOLLAMEHMEDOV YİE ÖĞRENCİSİ

Bu grup 10-16 yaş arası kızlardan ibaret olup yaptıkları idmanlar komple şekilde bedenin gelişimini etkilemekte olduğu gibi çeşitli silâhlar, ağaç değnekler ve kılıçlarla savunma hünerlerini de içermektedir.

Jimnastik idmanlarının insan bedenine gösterdiği olumlu etki bir gerçektir. Bilindiği gibi düzenli bir şekilde yapılan beden idmanları ve spor vücutta bir sıra sistemlerin ve organların çalışmasını iyileştirir, bedenin direniş gücünü artırır, insanın fiziksel ve beyinsel çalışma kapasitesini yükseltir.

Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm bir hadislerinde şöyle buyurmaktadır: "Güçlü ve inançlı bir müslüman, zayıfa bakarak Allah huzurunda daha muteber ve sevilen bir kişidir." (Müslim)

Hazreti Ömer aracılığıyla bize kadar ulaşan bir başka hadiste ise şöyle denilmektedir: "Çocuklarınıza yüzmeyi, ok atmayı ve ata binmeyi öğretiniz!" (Müslim)

Yine böyle Peygamberimiz zamanında nikaf adında bir spor varmış. Bugün eskrimciliğe benzeyen bu spor bir yere kadar oklarla hareketler yaparak bir nevi dansı andırıyormuş ki, camide Peygamberimizle beraber yapıyorlarmış. (Ebu Saleme)

Müslümanın hayatında sporun rolü ve gelişmesine olan etkisi şahsen Peygamberimizin belli başlı misyonlarından ve mesajlarındandır. Şimdi buracıkta ortaya çıkan soru acaba bütün bu tavsiyeler müslüman kadınlara da geçerlimidir, yoksa değil midir? Üstelik Müslüman kadınların Peygamberimizin bu nasihatları ve tavsiyelerine nasıl uyacakları da önemlidir.

> "Müslümanın hayatında sporun rolü ve gelişmesine olan etkisi şahsen Peygamberimizin belli başlı misyonlarından ve mesajlarındandır.

Günümüz şartlarına gelmeden ve Müslüman kadınların kendilerini nasıl geliştirdiklerini açıklamadan önce Umare Nüsaybe bint Kab adındaki bir şahsın üzerinde durmalıyız. Bu kadın Benü Neccar kabilesinden olup daha başka kimselerle birlikte Bedir cengine katılmış, ikinci Akabe biatında bulunmuş; Uhud, Huneyn, Yemame ve Hudeybiye savaşları ve sözleşmelerinde hazır bulunmuştur. Onun kılıç kullanma hüneri birçok sahabe erkeklerini imrendirecek derecedeymiş.

Bütün bunlar Allaha ve O'nun Peygamberine olan gerçek imanın sınırsız bir örneğidir. Fakat Müslüman kadınların daha çoğunun güncel hayatını izleyecek olursak Peygamberimizin talimat ve tavsiyelerinden farklı bir yaşam modeli görüyoruz.

Kübra Dağlı - Türkiye Taekwondo Milli Takımı

Sarah Attar - atletizm 800 metre

Behiye el-Hamad - atıcılık sporu

Şimdi dünyanın başka yörelerinden Müslüman kadın örneklerine bir bakış atalım. İbtihac Muhammed 4 Aralık 1985 tarihinde Nü Cırside dünyaya gelmiştir. O, 13 yaşındayken eskrimcilik talimine başlamış. 2016'da Panama'da altın madalya kazanmıştır.

"Olimpiyatlarda yarışarak din, ırk veya cinsiyetin insanların hedeflerine ulaşmada engel olmadığını göstermek istiyorum" diyen İbtihac bu yıl Rio'daki olimpiyat oyunlarında Amerikalı diğer kadınlarla birlikte grup halinde üçüncü yerde kalmıştır. Bütün bu yıllar içinde o, her yarışmaya hicapla katılan ilk Müslüman kadındır.

Burada Çin savaş sanatı uşu talimleri yapan bir başka müslüman kadın örneğini sunacağım. Onun çalıştığı yer Hindistanın Haydarabad şehrinde bulunuyor. Bu grup 10-16 yaş arası kızlardan ibaret olup yaptıkları idmanlar komple şekilde bedenin gelişimini etkilemekte olduğu gibi çeşitli silâhlar, ağaç değnekler ve kılıçlarla savunma hünerlerini de içermektedir.

Sonuç olarak söyleyebiliriz ki, beden idmanlarının insan vücudunu etkilediği gibi, onda çeşitli organ ve sistemleri de olumlu şekilde etkilemektedir. Bu eylemler kan dolaşımını iyileştirdikleri gibi, kalp ve damar sistemiyle soluma sistemini azami derecede etkilemektedir. Bu şekilde solunum sistemi, kan, damar ve beyin arızalarının önlenmesini, yüksek tansiyonun gelişmesini bertaraf etmeyi sağlar. Bütün bunlar hep birlikte yaşamın kalitesini artırmakta, faal bir şekilde idman yapanları uzun ömürlüler, yüksek ruh haleti olan kimseler safına katmaktadır. ۞

İbtihac Muhammed, eskrim sporuna başörtülü olarak başladığı zaman da ABD adına bu dalda yarışan ilk Müslüman başörtülü kadın olarak tarihe geçmişti.

HACILIK İSLÂM DÜNYASININ AYNASIDIR

Hacılık, farklı boyutları olan, çok çeşitli hikmetleri ihtiva eden bir ibadettir. Farklı milletleri, rengârenk düşünceleri, çeşitli kültürleri bir araya getirmektedir. Sosyal, kültürel, kişisel boyutlarda yaşanan özelliklere, güzelliklere, hikmetlere sahiptir. Bu kadar çok insanın bir araya gelmesi tabii olarak dinî hizmetleri yürüten din gönüllülerini, hizmet erlerini ve ulemayı da bir araya getirmektedir. Haccın önemli hedeflerinden birisi zaten bu şekilde bir araya gelen insanları, toplumları ve kültürleri birbirileriyle tanıştırmak, etkileşim ve işbirliğini sağlamak ve artırmaktır.

Bu gayeye yönelik olarak Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı her yıl Mekke'de muâyede/bayramlaşma programı düzenlemektedir. Bu vesileyle İslâm dünyasından ulemâ/alimler, ümerâ/idareciler ve hudemâ/görevlileri bir araya gelmektedir. 14 Eylüle denk gelen bayramın üçüncü akşamında Mekke'deki Mekârim Minâ otelinde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez'in evsahipliğinde uluslararası bir buluşma, bayramlaşma gerçekleşti. Programın başlangıcında dünyaca ünlü Kur'ân okuyucularının okudukları aşr-ı şerifler, okunan salevât-ı şerife ve kasidelerle öncelikle kalplerin ve kulakların pasını sildi. Ardından farklı Müslüman ülkelerinin çok değerli hac yöneticileri konuşmalar yaparak haccın önemini, hedeflerini, Müslümanların birlik ve beraberliğe ihtiyaçlarını, İslâm düünyasının üzüntü verici görüntüsünün düzeltilmesine yönelik yapılması gereken çalışmaları bir bayramlaşma programı kapsamında dile getirdiler.

Konuşmalar, evsahibi Prof. Görmez'in mânâ ve hikmet yüklü, yön verici veciz selâmlama ve girizgâhıyla başladı. Hazırûna hitabında sayın Görmez, İslâm dünyasının hazan mevsimi yaşadığını dile getirdi. Devamında haccın İslâm dünyasına ayna tuttuğunu, eski bir tabirle mir'ât/ayna olduğunu ifade etti. Medeniyetimiz ve kültürümüzden koparak başka medeniyet ve kültürlere bağlı olarak yaşamakta olduğumuzu, buna rağmen sıkıntı ve zorluklarla birlikte ileriye yönelik adımların atıldığını ve geleceğe ümitle bakabilmek için daha ciddi ve köklü ilmî, idarî, kültürel çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu vurguladı. Türkiye'nin bu konuda 15 Temmuz kalkışmasına karşı ortaya koyduğu tavır İslâm dünyasında ümit ışıklarını artırdığının altını çizerek haccın da bir ümit ve diriliş müjdesi verdiğini söyledi.

Malezya'dan Avrupa'ya, Çin'den Nijerya'ya, Umman'dan Rusya'ya, Somali'den Kuveyt'e 40 civarında ülkenin temsilcisinin katıldığı bu üst düzey bayramlaşma ve tanışma toplantısına Bulgaristan Müslümanlarını temsilen Başmüftü Mustafa Hacı ve Yüksek İslâm Şurası Başkanı Vedat S. Ahmed katılarak Bulgaristan Müslümanlarının da bu ümmetin bir parçası olduğunu, İslâm dünyasının dertlerine ortak olduklarını gösterdiler. Birlikte kılınan yatsı namazı ise farklılıkların aynı safta buluşabileceğini ve zengin bir tablo oluşturabileceğini gösterdi. ۞

BAŞMÜFTÜLÜĞÜN ORGANİZASYONUYLA 233 KİŞİ HACI OLDU

Başmüftülük müessesesi Bulgaristan Müslümanlarının dinî işlerini düzenleyen tek kurum olması hasebiyle hac hizmetlerine büyük önem vermektedir. Yıldan yıla artan hac hizmetleri kalitesiyle Başmüftülük her yıl yüzlerce Müslümanın hacı olmasına vesile olmaktadır.

Bu yıl Başmüftülük teşkilâtına güvenerek 233 kişi kutsal toprakları ziyaret etti. Bu hacılar arasında Bulgaristan farklı bölgelerinden hacıların yanı sıra Avrupa'da ikamet eden Bulgaristanlılar, çifte vatandaşlık sahibi Türkler, Bulgaristan'da mukim Filistinli, Sudanlı ve Endonezyalı hacılar da bulunmaktadır. Smolyan bölgesinden hacıların sayısı en fazladır.

Hac, zorluklarla, imtihanlarla dolu bir ibadet olmakla birlikte Başmüftülük hacıları bu yıl, Allah'ın yardımı ve iyi teşkilât sonucu, son beş yılın en rahat hacılığını gereçekleştirdi. Bunun sebepleri arasında Suudi Arabistan Hac Bakanlığının aldığı yeni yeni güvenlik tedbirleri, Başmüftülük hac organizasyon ekibinin edindiği tecrübe, Suudi Arabistanlı hacı sayısına getirilen ciddi sınırlama ve İranlı hacıların gelmemesi sebebiyle hacı sayısındaki azalma, hacıların yaş ortalamasının nibeten genç olması ve rehberlerinin yönlendirmelerine riayet etmeleri söz konusudur.

Bulgaristanlı hacılar, önceki yıllardaki gibi bir aylık süre için kutsal topraklara gelip bunun 22 gününü Mekke'de, 9 gününü de Medine'de geçirecektir. Mekke'de bulundukları süre içerisinde önce haccın ilk kısmı olan umreyi yerine getiren hacılar, Arefe ve Bayram günlerinde Arafat, Müzdelife, Mina ve Kabe'de yapılması gereken ritüelleri ifa ederek hac ibadetlerini tamamladılar. Bu şekilde hacılığın gereklerini yerine getiren Başmüftülük kafilesi, bundan sonra Mekke'de dinî ve kültürel program ve gezilerle son günlerini geçirerek 22 Eylülde Medine'ye yolculuk yaptılar. Oradaki ziyaretlerini de tamamlayarak 1 Ekimde memleketlerine döndüler.

Başmüftülük organizasonuyla hac borcunu eda eden 233 kişiden dinî vazifelerini yerine getiremeyen olmadığı gibi, ciddi sağlık sorunu yaşayanlar da olmamıştır. ۞

НЕЖНАТА ПОЛОВИНА НА ЧОВЕЧЕСТВОТО И НАУКАТА

Прекрасната ни религия ислямът е изключително земна религия, защото притежателят на тази религия и Създателят на човека е Аллах. Той познава най-добре онова, от което изпитват необходимост човекът и обществото. Аллах е предопределил тази религия не за меляикетата, а за хората по земята, и то по такъв съвършен и приемлив начин, че ще посреща до края на света необходимостите на хората.

Жените винаги са съставлявали по-многобройната част от обществата. Това е така и в наше време. Ето защо нашата религия, която винаги отчита реалностите в живота, е придавала особено значение на мястото и ролята на жената. В нашата религия в никакъв случай не може да става дума за дискриминация, подценяване и игнориране на жената. Да се твърди обратното, е просто невежество!

Повелите на нашата религия винаги са поставяли наравно жената и мъжа. Въпреки това обаче те са преценени в някои изключителни отношения и в различни категории. Това произтича от техните реални особености. Така например в семейството на жената и на мъжа са възложени различни задължения. Но по отношение на ибадета, на нравствеността и достойнството, в усвояването на науката, в разпространението на религията – това са неща, които остават на челно място в списъка на темите, при които мъжете и жените в еднаква степен носят своята отговорност.

Когато погледнем в 1400-годишната история на нашата религия, ще видим, че в това отношение невинаги са спазвани цялостно изискванията на Корана и сюннета и че властващите традиции и култури на съответните общества понякога са се отделяли от ислямските схващания. Ето защо факт е, че понякога в мюсюлманските общества жената е била подлагана на някои отрицателни действия. Подобни погрешни примери могат да се видят особено в областта на усвояването на науката и възпитанието. Тъй като в това отношение сме се отдалечавали от исляма, като мюсюлмани заслужаваме да си направим сериозна самокритика.

Защото всъщност ислямът винаги е придавал голямо значение на образованието и възпитанието на жените, на тяхното издигане в областта на науката и просветата. Когато в Коран-и Керим се повелява „Чети!“, тази повеля не се отнася специално до жените или мъжете. А нашият Пейгамбер (с.а.с.) е този, който е заявявал, че усвояването на науката е фарз – задължение за всеки мюсюлманин без разлика на това дали е мъж, или жена. Хазрети Айше е от онези видни сахабии, наречени „муксирун“ – разказвач на най-много хадиси. Известно е също, че тя е била съвършена и по отношение на познанията си в областта на фъкъха, красноречието, поезията и медицината. Още много други жени, начело със съпругите на Пейгамбера ни, са следвали тази линия. Сред учителите на видните имами от поколението табиун също срещаме имена на жени. Възможно е да се приведат още много такива примери, но и тези са достатъчни.

След като в онова време е било така, защо днес сме стигнали до това положение? Това е проблемът, който изисква да се задават въпроси, да се правят изводи и самокритика. Един много сериозен проблем, който би трябвало да интересува всеки от нас като индивид и общество.

Нека да обобщим: Когато имаме предвид Епохата на щастието и първите следовници на последователите на съвременниците на Пейгамбера (с.а.с.) по отношение ролята на жената за възпитанието на децата и поколенията, ще се види колко тя се нуждае от науката и науката от жената... Затова, без разлика на мъже и жени, трябва здравата да се заемем с науката, да ѝ се отдадем, защото, ако има някакъв изход, това е този.

Ведат С. АХМЕД,
Председател на
Висшия мюсюлмански съвет

Брой 10 (262)
Октомври 2016
Година XXIV

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Главен редактор
Редакционна колегия

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ
s.sabanov@grandmufti.bg

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.
Тримесечен: 6,00 лв.

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Религиозността в нашето съвремие
04 Подкрепата на жената към своя съпруг
06 Много от ислямските учени са възпитаници на учители жени
08 Джамията, жената и образованието
10 Хз. Рубейййи бинт Муаввиз (р.анха)
11 Знанието
12 Учениците, търсещи успех в телефона
14 Да бъдеш майка
16 Мястото на жената мюсюлманка в спорта
18 Накратко

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, заради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

РЕЛИГИОЗНОСТТА В НАШЕТО СЪВРЕМИЕ

Д-Р МУСТАФА ХАДЖИ ГЛАВЕН МЮФТИЯ

Епохата, в която живеем, се характеризира с научни открития и технически постижения. В средата на XX век тези постижения бяха приемани като антитеза на религията, поради което комунистическата пропаганда се опитваше да докаже „истинността“ на атеистичната си ориентация. Изключително голям отзвук се даде на кацането на Луната, особено когато български космонавт беше излетял в Космоса. Също така и на появата на телевизори, касетофони и пр. Религиозните хора (голямото мнозинство от които почти неграмотни) бяха подложени на хули и подигравки, тъй като вярата им се била оказала илюзия и заблуда. Прави впечатление обаче, че дори и тези „заклети атеисти“ вярваха. Вярваха в утрешния ден. Това беше официалната им теза, а всъщност имаше доста хора от тях, които вярваха в принципите на някаква религия и се придържаха към тях, но това го правеха скрито. Важното в случая е, че официалната идеология на комунизма се базираше на вяра. Да, тяхната идеология не приемаше задгробен живот, но не само те отхвърлят задгробния живот, това е вярата на езичниците, за които Аллах Теаля повелява: ***„...И казва: „Кой ще сътвори костите, след като станат на пръст?“*** (Ясин, 78). Също така и подигравателният тон на неверниците по времето на Пратеника на Аллах: ***„И рекоха неверниците: „Да ви посочим ли човек, който ще ви съобщи, че след като напълно бъдете разпилени, ще бъдете отново сътворени?“*** (Себе, 7). Същият този тон и начин на изразяване бяха в употреба през периода на комунизма. Сле-

> *Религията, която оказва положително влияние върху човешкия характер, бит и култура, е правилното разбиране и практикуване на религиозните принципи.*

дователно най-върлите врагове на религията също са вярващи. Разбира се, вярванията им са заблуда, но не само техните вярвания са заблуда, както видяхме по-горе, вярванията на езичниците също са заблуда.

След падането на комунизма хората започнаха да се интересуват от религията. С огорчение трябва да признаем, че религиозните дейци не успяха да задоволят духовните потребности на хората, току-що освободили се от атеистичния гнет на комунизма. Причината за това беше двустранна. От една страна, изключително слабата подготовка на ходжите, но от друга страна, хората очакваха свръхестествено явление, което да бъде противовес на атеизма. Заедно с това, въпреки края на комунизма, атеистичната идеология не бе приключила. Хората обаче имаха необходимост от вяра, от религия, от духовна храна. Ето как на преден план излязоха суеверията, гадаенето, писането на муски и пр. Те запълниха част от празнотата, която беше издълбана от комунизма и която ходжите не успяха да запълнят. В повечето случаи гадателите не са по-религиозни от своите клиенти, нещо повече – те са по-големи грешници, защото търгуват с религиозните чувства на хората, а и в много случаи ги обират безмилостно. Не това е важното в случая. Важното е, че хората имат необходимост от религия, която да им бъде опора и утеха, но ако не намерят пътя към правилната религия, намират пътя към измислената или подменената. В никакъв случай не може да се твърди, че пътят до изпратената от Аллах религия е по-дълъг или че тя е по-трудна. Просто хората, които са призвани да я проповядват, не са си свършили работата или нямат нужния капацитет.

Прави впечатление, че голяма част от клиентите на гадателите са интелигентни хора, та даже и високообразовани хора. Това е явен показател, че всеки човек е религиозен по свой начин, но важното е доколко тази религиозност има стойност. Може ли тази религиозност да обезпечи покой във вътрешния свят на хората? Може ли да даде отговор на постоянно напиращите отвътре въпроси? Може ли тази религиозност да ги избави от угризенията на съвестта? Може ли...?

Отговорът е: не, не и не. Появява се обаче логичният въпрос: защо не, след като преди малко казахме, че има хора, които са вярващи по свой начин, което, види се, ги задоволява. Не, защото те не са вкусили сладостта на вярата, не са се докоснали до удоволствието на ибадета и не са се почувствали сигурни под закрилата на Аллах (с.т.). Ето защо религията, или по-точно това, което те възприемат като религия, не може да запълни духовната им празнота. Може би това е причината да не намират уют в изпълнението на религиозните задължения. Това, което често пъти чуваме от някои хора, е, че той вярва в съществуването на Аллах, но не приема и не изпълнява религиозните практики. Как и защо вярата не може да го доведе до изпълнението на религията и практическото ѝ приложение?

Една от основните причини е непознаването на религията, която в много случаи се приема като нещо абстрактно и нереално. Всъщност религията не е пакет от ритуали или показни действия, както не е и сезонно явление, което да се изпълни и след това да се забрави. Религията е начин на живот. Тя съпътства човека във всяко кътче на живота му, както е и неразделна част от неговото битие.

Религията има две направления – обективно и субективно. Обективната страна на религията е видимата – ибадет, социални дейности, учредяване на религиозни сдружения и пр. Субективната страна е най-вече индивидуалното изживяване на религията – вяра, страхопочитание, надежда за милост от Аллах и т.н. Оттук нататък традициите, които се основават на религиозните принципи, имат значение за утвърждаване на идентичността на мюсюлманите, поради което тези традиции трябва да се практикуват възможно най-активно. Пример за това може да се даде с празнуването на байрам. Изпълнението на байрамския намаз е обективната религиозност на празника, убеждението в правотата на този ибадет е субективната страна на байрама, докато гостуването и честитенето на празника е мюсюлманската традиция. Последното също е част от религията, но то не е основната част, поради което отдалечилите се от религията хора, колкото и да се придържат към нея, тя не е достатъчна да запълни първите две. Празнуването на байрам може да причисли даден индивид или група хора към ислямската общност, но не ги прави религиозни. Същото е четенето на мевлид, участието в погребение и много други.

Религията, която оказва положително влияние върху човешкия характер, бит и култура, е правилното разбиране и практикуване на религиозните принципи. Това ще рече, че на първо място стои религиозното убеждение, че Аллах е Творецът на всичко, Той управлява вселената, единствено Той е заслужил за ибадет и т.н. Когато човек има такова убеждение, той изпълнява повелята на Господаря си и се предпазва от всичко, което му е забранено. Тогава той не изпада в отчаяние, не пада духом, защото е сигурен, че Онзи, който го е сътворил, дава му прехрана, обича го и го закриля, няма да го изостави. Ето такъв човек или такива хора разчитат и искат само от Аллах. Те не ходят при гледачки и ходжи мускаджии, защото нямат необходимост от тях. Те са силни духом, те са искрени във вярата и в делата си и не вярват, че друг освен Аллах може да им помогне или навреди. Това е истинското щастие и това е истинската свобода. Хората, които я изпитват, са спокойни и доволни от всичко, което имат, както и са сигурни, че няма да останат гладни и няма да бъдат предадени.

На въпроса: „Защо тогава и мюсюлманите страдат? Нещо повече, в защо в нашето съвремие мюсюлманите най-много страдат?“ – отговарят самите мюсюлмани: Аллах дава изпитание на всеки, но мюсюлманите го приемат като предпазване от по-голямо наказание и са сигурни, че след изпитанието непременно ще има награда. Даже и търпението (сабър) в името на Аллах е приятно. Сърцата на тези хора са чисти и те не се поддават на емоции, защото убеждението им в справедливостта на Аллах ги предпазва от подобни слабости.

Аллах да напъти всички ни, да не ни отделя от милостта Си и ни дари с чест и достойнство.

ПОДКРЕПАТА НА ЖЕНАТА КЪМ СВОЯ СЪПРУГ

МЮМЮНЕ ШЕРИФОВА ВАИЗЕ

Най-яркият пример за подкрепата на жената мюсюлманка – това е майката на вярващите Хатидже бинт Хувейлид (Аллах да е доволен от нея), първата и най-обичана съпруга на Пратеника Мухаммед (с.а.с.). Тя е най-превъзходният пример за подкрепа към своя съпруг.

В този живот човекът постоянно се сблъсква с проблеми, болки и тревоги и ако няма кой да му помогне и подкрепи, не би се справил сам. Това се отнася за всеки човек, но ако стане въпрос за призоваващия към Аллах, то той е подложен на още по-големи проблеми и изпитания. И затова той изпитва по-голяма нужда от постоянна подкрепа, за да върви по този труден, но най-превъзходен път. За тази цел човекът, който е най-добра опора и подкрепа за призоваващия е неговата съпруга. Тя е най-близкият човек до него и тя най-добре ще успее да намали трудностите и притесненията му. Тя най-добре ще може да засили твърдостта и постоянството му в призоваването като ще остави следа в успеха на призоваването. По този начин и тя ще участва в разпространението на исляма по непряк път.

Най-яркият пример за подкрепата на жената мюсюлманка – това е майката на вярващите Хатидже бинт Хувейлид (Аллах да е доволен от нея), първата и най-обичана съпруга на Пратеника Мухаммед (с.а.с.). Тя е най-превъзходният пример за подкрепа към своя съпруг. От Ибн Исхак се предава случката при първото низпославане на вахий (откровение), разказано от Пратеника (с.а.с.): „Отправих се към дома си и отидох при Хатидже, седнах до нея и се подпрях на скута ѝ, тя ме попита: „Къде беше о, баща на Касим? Изпратих хора да те търсят." След това ѝ разказах за първата ми среща с меляикето Джебраил (а.с.), а тя ми отвърна: „Това е радостна вест, бъди силен и твърд, кълна се в Този, в Чиито Ръце е моята душа, надявам се да бъдеш пратеникът на тази общност."

Хатидже бинт Хувейлид (р.а.) е първата жена, повярвала в това, кое-

то е низспослано от Аллах и първият човек повярвала в Неговия Пратеник. Тя оказала най-голяма подкрепа на Мухаммед (с.а.с.), чрез нея Всевишния Аллах намалявал и улеснявал трудностите на Пратеника Си. Винаги, когато чуела нещо, което ненавиждала, като неверие или отхвърляне от страна на хората Хатидже (р.а.) премахвала и олекотявала тъгата му, прибирайки се при нея.

В сборника на Бухари се предава, че когато Пратеникът (с.а.с.) се прибрал, треперейки и изплашен, след първото низпославане, казал на Хатидже: „Завий ме, завий ме." Тя го завила, докато се успокоил. Той (с.а.с.) й разказал за случилото се и казал: „Силно се изплаших за себе си." А Хатидже му отговорила: „Напротив, кълна се в Аллах, че Той никога няма да те опозори, ти поддържаш роднинските връзки, помагаш на слабите и немощните, почиташ госта и винаги си на страната на истината." Това са думи, произнесени от светлината на вярата, те придават твърдост и подкрепа на Пратеника (с.а.с.). С тези думи Хатидже (р.а.) ясно очертава, че ще бъде най-добрия другар на Мухаммед (с.а.с.), който е натоварен с тежестта на посланието от Аллах. Също и оповестява, че ще му бъде и най-добрия помощник и за разпространението му. Тези думи засилват твърдостта и увереността на Пратеника (с.а.с.) и търпението за делото, за което е избран. Увеличават и неговата решителност по пътя на най-отговорната цел, а тя е да изведе човечеството от тъмнината на обожествяване на идоли (в разновидностите й) към светлината на единството на Всевишния Аллах и в служенето Му.

Хатидже (Аллах да е доволен от нея) е прекрасен образец за жената, която допълва великия мъж до себе си. Наистина носещите посланията, призоваващите срещат огромни трудности, защото искат да променят реалността към по-добро и полагат големи усилия по пътя към доброто. И тези хора най-много се нуждаят в личния им живот някой да ги посреща с топлина и облекчение и най-вече с разбиране и подкрепа. Хатидже (р.а.) притежаваше всички тези качества и добродетели и остави най-благородна следа в живота на Мухаммед (с.а.с.). Заради цялата тази подкрепа, оказана на Пратеника на Аллах, майката на вярващите Хатидже (Аллах да е доволен от нея) е заслужила поздрав от Всевишния Аллах. Предава се от Ебу Хурейра: „Меляикето Джебраил дойде при Пратеника (с.а.с.) и каза: „О, Пратенико на Аллах, когато Хатидже дойде при теб и ти донесе храна и питие, то ти й предай селям от нейния Господар и от мен и я възвести с къща в дженнета от скъпоценни камъни, където няма да чувства тревога и притеснения." Хатидже (Аллах да е доволен от нея) зае велико място в сърцето на Пратеника, изпълнено с любов и вярност както приживе, така и след смъртта й. Айше, другата достойна съпруга на Пейгамбера (с.а.с.), казваше:

„Никога не съм ревнувала другите жени от Мухаммед (с.а.с.), освен от Хатидже, никога не съм я виждала, но Пратеника винаги говореше за нея. Дори когато колеше овца изпращаше месо за приятелките на Хатидже. Понякога му казвах: „Като че ли няма друга на дунята освен Хатидже", а той (с.а.с.) продължаваше да я хвали и казваше: „Тя беше такава и такава и имах деца от нея." Веднъж Айше (Аллах да е доволен от нея) попитала Пратеника (с.а.с.): „Ти постоянно споменаваш и хвалиш Хатидже, нима Всевишния Аллах не я заменил и не те е дарил с по-добродетелна жена от нея?" А той отговорил: „Не, Всевишния Аллах не я е заменил с по-добродетелна, защото тя първа повярва в мен, когато хората ме отричаха, дари ме и ме подпомогна с нейното богатство, когато хората ми възбраниха, и Всевишния Аллах ме дари с деца от нея." Такава е истинската обич и вярност между праведните съпрузи. Знаем, че когато Хатидже (р.а.) умира, Пратеникът (с.а.с.) преживява огромна мъка, защото изгубва вярност, любов, подкрепа в нейно лице.

Това е най-превъзходния пример за добродетелна съпруга спрямо съпруга си, който е призоваващ. Има други, многобройни примери от жените сподвижнички, но се съсредоточихме върху майката на вярващите - Хатидже (р.а.) – първият пример за мюсюлманка и съпруга на Мухаммед (с.а.с.) - водача на тази общност.

МНОГО ОТ ИСЛЯМСКИТЕ УЧЕНИ СА ВЪЗПИТАНИЦИ НА УЧИТЕЛИ ЖЕНИ

ЙОЗГЮН ДУРУШ

Кой е д-р Мухаммед Екрем ен-Недви?

Д-р Мухаммед Екрем ен-Недви е роден на 16 април 1963 г. в град Джаунпур, Индия. Учил е при авторитетни учени като Ебу Хасан Али ен-Недви, Абдулфеттах Ебу Гудде и Юсуф ел-Кардави и е получил свидетелство – иджазет, от тях. Написал е 25 книги, които са на арабски език, в науките хадис, фъкъх, история и др. Съвсем наскоро е завършил и 40-томното си произведение, наречено „ел-Мухаддисат", посветено на жените учени в науката хадис. След нашия разговор и информацията, която ще получим от него, вижданията ни и перспективата за жената в исляма, които сме имали до днес, ще се променят съществено.

Господин ен-Недви, публикувахте 40-томна енциклопедия, посветена на жените мюсюлманки, работили в сферата на наука хадис. Кои са причините, които Ви подтикнаха да направите подобно изследване?

Когато отидох в Англия, видях, че там се води сериозна антипропаганда срещу жените мюсюлманки. В медиите редовно се излъчваха предавания и новини, в които се изтъкваше, че мюсюлманите не отдават значение на своите жени. Виждайки постоянните критики и спекулации по темите „Мястото на жената мюсюлманка в обществото", „Мястото на жената мюсюлманка в съвременната наука", бях доста изненадан. В тях се твърдеше, че жените мюсюлманки нямат място в областта на образованието, изкуството и науката... Аз съм теолог, занимавам се с науките фъкъх и хадис. От изследванията, които съм извършил в областта на науката хадис, научих, че в началния период на ислямската история е имало хиляди учени мюсюлманки. Тогава реших, в отговор на западните твърдения относно жената мюсюлманка, да събера и напиша биографиите на тези учени – на жените мюсюлманки. В началото се насочих и обобщих учените мюсюлманки, които са изучавали и преподавали хадис и науката, свързана с него.

Целият този труд би трябвало да има определена цел, нали?

През цялото време съм се стремял към две неща: първото, да възвърна стойността на жената в исляма и второто, да отвърна на западните интелектуалци и техните твърдения относно жените мюсюлманки...

Кога започнахте това изследване?

Започнах изследванията си преди десет години. Най-напред исках да събера информация и да напиша еднотомна книга, но когато се задълбочих в проучванията си, забелязах, че цялата тази информация няма да се побере в един том и че има възможност да се състави многотомна енциклопедия. Досега съм събрал и изследвал живота на осем хиляди учени мюсюлманки, които съм побрал в четиридесет тома. Но имам имена и материали за още много други, което показва, че енциклопедията ще достигне до 60–70 тома. Задълбочавайки се върху тази тема, забелязах, че е имало много повече учени мюсюлманки, отколкото съм си представял. Ако броят на учените мюсюлманки е толкова голям, то тогава представете си само броя на техните ученици и книгите, които са написали!...

Колко е броят на учените мюсюлманки, занимаващи се с науката хадис, които сте описали във Вашата книга?

Както споменах, досега съм успял да събера имената на осем хиляди учени мюсюлманки, които са се занимавали с предаването и преподаването на хадиса и неговите науки.

В ислямската история имало ли е жени, които да са се обучавали заедно с мъжете в джамиите и медресетата?

Истината е там, че днес в ислямския свят се преживява едно много странно явление. На много места по света жените вече не влизат в джамията. А когато погледнем в историята,

виждаме, че учени мюсюлманки в науката хадис са преподавали в джамията на Пратеника (с.а.с.) и в много други важни, централни джамии, като Месджид-ил Акса и Умевиййе в Дамаск. Може да кажем, че през ранните векове в ислямския свят не е имало джамия, в която учени мюсюлманки да не са преподавали заедно с мъжете. Даже в много случаи на техните лекции са присъствали и мъже, които по-късно са се изявили като авторитетни мюсюлмански учени.

Ако трябва да дадем пример...

Учените мухаддиси – занимаващи се с науката хадис, са имали обичай да записват имената на учениците, присъствали на техните лекции. След дълги проучвания върху подобни записки установих, че в лекциите на Зейнеб бинти ел-Кемал са участвали повече от 400 мъже. Известният ислямски учен и теолог Таджеддин ес-Субки е от учениците на Зейнеб. А Ибн Хаджер ел-Аскаляни е взимал уроци от Умму Ахмед Татар бинт ел-Из, която е от възпитаничките на Зейнеб бинт ел-Кемал.

А между присъстващите на тези лекции имало ли е известни учени, като ръководителите на правните школи – мезхеб, и авторитетните мухаддиси, занимаващи се с науката хадис?

Много от тези учени като Имам Шафи, Имам Ебу Ханифе, Имам Малик, Имам Ахмед, Имам Бухари, Имам Ибн Теймиййе, Имам Зехеби, Имам ес-Суюти и др. са имали учители жени. Известният Муслим ибн Ибрахим ел-Ферахиди, който е сред учителите на Имам Бухари и Муслим, е разказал и предал хадиси от над 70 хиляди учени жени. Имената на жените учителки, преподаващи на Хатиб ел-Багдади и Ибн Хаджер ел-Аскаляни, надминават сто. Когато отишъл в Дамаск, Ибн Хаджер ел-Аскаляни прочел пред Айше бинт Абдулхади (която е сред прочутите хадисоведи) повече от 80 книги по хадис.

Дотук споменахте за учените мюсюлманки в сферата на науката хадис. Има ли и такива, които да са се прочули в сферата на науките фъкъх и тефсир?

Когато започнах това изследване, забелязах, че в този период е имало прочути учени мюсюлманки във всички научни сфери. Например в ислямското право – фъкъх, морфологията – сарф, граматиката – нахив, тълкуването на Корана – тефсир, етиката – едеб, поезията – шиар, и в много други науки. Освен това в моя труд съм споменал и много учени мюсюлманки, напреднали в науката фъкъх, които издавали виждания и постановления в тази наука.

Като пример може да посочим Айше ибн Абдуррахман, която е една от множеството прочути учени мюсюлманки, които издавали фетви в Медина. Много от учените по нейно време не са издавали фетви, преди да се консултират с нея. Сред тях е и Умму Дерда, която също заема важно място сред учените в Медина. Авторът на книгата „Тухфет-ул-фукаха" – Аляуддин Семерканди, имал дъщеря, която се наричала Фатима. Един от учениците на Фатима написал коментар на по-горе споменатата книга „Тухфет-ул-фукаха" и го нарекъл „Бедаи-ус-сенаи". Тази книга, освен че е приета за една от основните книги по фъкъх, показва и научното ниво на Фатима бинти Аляуддин.

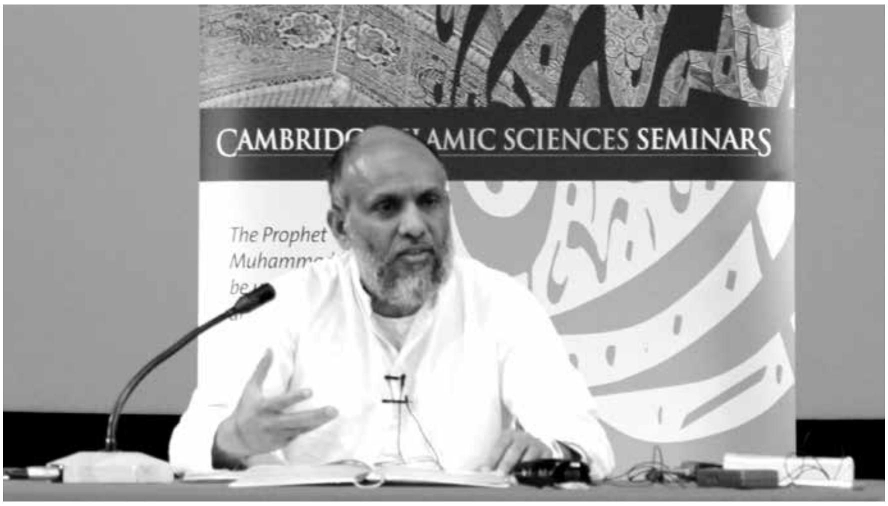

Знаем, че в онзи период учените правели пътувания – рихл, за придобиване на повече наука. Сред тези учени имало ли е и жени?

Разбира се, пътуването за жените в онзи период било доста трудно, но въпреки това имало много учени мюсюлманки, които участвали в тези пътувания заедно с бащите и мъжете си. Например Фатма бинти Саад ел-Хайр била родена в Андалус (Испания), израснала в Китай и отпътувала за Исфахан, където започнала да присъства на лекциите на прочутата Фатима Джузданиййе, която и преподавала хадис от книгите на Имам ет-Табери. Фатма бинти Саад прочела заедно със своята учителка Джузданиййе сборника „Меджму-ул-кебир" на Табери и получила от нея свидетелство – иджазет. По-късно тя пътувала и до Мекка, Медина, Шам и Египет. Много от ислямските историци са на мнение, че Фатма бинти Саад е един от големите фактори, които са подпомогнали разпространението на науката хадис в Египет.

И накрая искам да Ви попитам: след като в онези трудни времена ислямският свят е успял да възпита толкова много учени жени, защо днес, въпреки всички средства, жените не показват напредък в науката?

Искам да кажа, че в последните години има някакъв напредък. В арабските страни като Йордания, Саудитска Арабия, Мароко, Алжир, Египет и другите мюсюлмански държави има сериозно нарастване сред учените мюсюлманки. В университетите се увеличи и броят на докторите и професорите жени, които издават книги и преподават по фъкъх, хадис и тефсир. Да се надяваме, че в идните години броят им ще се увеличи още повече и те ще работят и в останалите сфери на науката.

Г-н ен-Недви, благодарим Ви за приятната беседа!

И аз ви благодаря! ❁

ДЖАМИЯТА, ЖЕНАТА И ОБРАЗОВАНИЕТО

ДОЦ. Д-Р ЗЕКИЙЕ ДЕМИР ПЕДАГОГ

В ДНЕШНО ВРЕМЕ, когато се каже джемаат, това, което най-напред ни идва наум, са мъжете, които отиват в джамията, и много рядко се говори за мястото на децата и жените в този джемаат. Ето затова може да се каже, че отношението на човека с джамията, или по-специално на жената с джамията, е един от добрите модели, загубили важността си в ислямската цивилизация.

Разбира се, всички дейности, които се извършвали по това време в джамията, били важни, но най-важната сред тях била образованието. Тъй като чрез него се изграждало едно ново общество, което преминавало от епохата на невежеството и идолопоклонничеството към цивилизацията на науката и исляма. В това общество трябвало да се променят редица изградени навици, свързани с ибадета, храненето, пиенето, женитбата и др. Затова всички членове на обществото трябвало да бъдат образовани и научени. Обучението, провеждано в джамията, била насочено към всички индивиди в обществото – деца и възрастни, мъже и жени.

> *По времето на Пратеника (с.а.с.) джамията била място както за ибадет, така и за образование и обсъждане на всекидневните въпроси и проблеми.*

Днес можем да запитаме: „Тогава се е изграждало едно ново общество, сега има ли смисъл да се говори върху тази тема?". Да, има. Защото, колкото е важно изграждането на едно нещо, толкова е важно и неговото опазване и функциониране. Дори от време на време е необходимо да се сменяват и ремонтират някои износени, стари и повредени части от него.

През периода, в който живеел Пратеника на Аллах, ислямската религия се практикувала в оригиналния ѝ вид. Тъй като това бил периодът, в който хората вземали за пример неговото житие.

Днес ние, не искаме ли да подражаваме на мюсюлманите от неговия период? Не се ли стараем да вземаме за пример неговите действия и поведение? Не се ли стремим да вършим това, което ни е заповядал, и да избягваме нещата, от които ни е посъветвал да страним? Не искаме ли да го направим пътеводител в нашия живот? Относно това Аллах Теаля повелява: „Пратеника на Аллах е прекрасен образец за вас – за всеки, който се надява на Аллах и на Сетния ден, и често споменава Аллах" (ел-Ахзаб, 33: 21); „Който се покорява на Пратеника, вече се е покорил на Аллах..." (ен-Ниса, 4: 80); „И каквото Пратеника ви даде, вземете го! А каквото ви забрани, оставете го!" (ел-Хашр, 59: 7).

Нека заедно разгледаме отношенията на жената с джамията в периода на Пратеника (с.а.с.) и помислим върху това дали нашето днешно положение съвпада с този период.

В ранните години на исляма жената имала активна роля в социалния живот. Част от този социален живот били дейностите, които тя изпълнявала в джамията. В този период жените, също като мъжете, редовно посещавали джамията, кланяли петкратния, петъчния и байрамския намаз и слушали проповедите на Пратеника (с.а.с.). (Ибн Саад)

Нека споделим някои примери:

Пратеника (с.а.с.) насърчавал жените да ходят в джамията. Умму Атиййе (р.анха) предава следното предание: „Расулюллах (с.а.с.) изискваше от нас – жените, през байрамските дни да присъстваме на намазгяха (открито място

извън джамията, където се кланя байрамският намаз). Жените заставаха в редици зад мъжете и когато те правеха текбир, ние повтаряхме заедно с тях. Заедно с мъжете правехме дуа, надявахме се да получим от благодатта на този ден и всички да бъдем пречистени от греховете. Единствено жените, които бяха в менструация, не се присъединяваха към намаза, но участваха в дуата и текбирите". (Бухари)

Заедно с това, че отиваха в тъмно на сабах, акшам и ятсия, жените понякога взимаха разрешение от своите съпрузи и се присъединяваха към нощния намаз – къям-уллейл. Разбира се, всичко това ставаше с помощта на придружител – махрем (тоест баща, син, брат и т.н.).

Пратеника на Аллах (с.а.с.) съветвал мюсюлманите да не пречат на жените си да кланят намаза в джамията и ги предупреждавал: „Ако жените ви поискат разрешение да отидат за нощен намаз в джамията, не им забранявайте..." (Бухари)

През този период жените посещаваха джамията не само по време на намаз, но понякога отиваха там да слушат и Коран. В предание от Айше (р.анха) се разказва: „Една вечер, след като кланяхме ятсъ намаз, аз се прибрах вкъщи след Пратеника на Аллах. Тогава той ме попита: „Къде беше?" А аз му отвърнах: „Бях в джамията. Един от твоите сподвижници четеше Коран, а ние слушахме. Наистина не съм чувала някой да чете Коран по-хубаво от него!" Тогава заедно с него се върнахме в джамията и още известно време продължихме да го слушаме. След което Расулюллах се обърна към мен и сподели: „Това е Ебу Хузейфе, освободеният роб на Салим. Благодаря на Всевишния за това, че в моята общност има хора като него!" (Хаким)

От много предания в сборниците по хадис разбираме, че жените не ходели в джамията единствено за да кланят намаз и да слушат Корана, а отивали там, за да участват в образователните и културни дейности, да се учат и да питат Пратеника на Аллах за нещата, които не знаят.

Ето затова в Медина Пратеника на Аллах (с.а.с.) отделил един ден от седмицата специално за жените и им преподавал в джамията. В този ден те имали възможност да питат Пратеника на Аллах за всички неща, които ги интересуват. Относно това Айше (р.анха) споделя: „Колко са добри жените на енсарите. Тяхната свенливост не им попречи да научат религията им". (Ахмед)

За да улесни присъствието на жените в джамията, Пратеника на Аллах и неговите сподвижници се съобразявали с подреждането на редиците по време на намаз, с влизането и излизането от джамията и т.н. За тях било отделено специално място в джамията, където те свободно изпълнявали своя ибадет, слушали проповедите и лекциите на Пратеника (с.а.с.).

Като се върнем в днешно време, виждаме, че стесняването на дейностите в джамията не се отнася само за жените, а също така и за мъжете. Всичко това е от последствията на модернизма, който доведе до определени промени във функциите на много от институциите. Но това не може да бъде основателно оправдание джамиите да се превръщат в заключени помещения след намазите.

В последно време се наблюдава едно възраждане във функциите на джамията. Да се надяваме, че това възраждане ще се отрази и върху жените.

„Не ще погубя деяние на никого от вас, нито на мъж, нито на жена, вие сте един от друг. А онези, които участваха в преселението и бяха прогонени от домовете им, и бяха мъчени по Моя път, и се сражаваха, и ги убиваха, от тях ще отмахна лошите им постъпки и ще ги въведа в градините, сред които реки текат, като награда от Аллах. И при Аллах е най-прекрасната награда". (Ал-и Имран, 3: 195)

ДЖЕМАЛ ХАТИП ТЕОЛОГ

Относно причината за низпославането на този айет се предава, че Умму Селеме (р.анха) попитала Пратеника (с.а.с.): „О, Пратенико на Аллах! Не виждам някъде Аллах Теаля да споменава нещо за жените относно преселението хиджрет...!?" Тогава Аллах Теаля низпослал този айет. Преселниците разказвали, че Умму Селеме била първата сред жените, която се преселила от Мекка за Медина. (ет-Тефсир би-л-Месур)

Според тълкувателите на Корана в това знамение се разкрива истината за това, че всички народи преди исляма са пренебрегвали правата на жената и вярвали, че тя е само средство за утоляване на половите прищевки на мъжа. В някои от тези религии жената била смятана за по-нисша от мъжа единствено поради това, че е родена като такава. Тя не била приемана за компетентна и достойна да служи на Аллах и не влизала в религиозните храмове. Имало и такива – като християните, които спорели дали тя въобще има душа, или не.

В айета се обръща внимание и върху преценката на исляма, където полът на индивида няма значение и всеки, който искрено се помоли на Аллах и върши праведни дела, ще получи отзив на своята молитва и награда за делата си. Неслучайно е поставен и изразът „вие сте един от друг", за да докаже, че при Аллах не съществува разлика между мъжа и жената и това, че те са едно цяло и не могат да съществуват един без друг. Въпреки че при всеки пол има някои специфичности, които отсъстват при другия, те не са причина за превъзходство един над друг, а са специфичности, чрез които двата пола се допълват. Достойни и превъзходни при Аллах не са единствено мъжете или жените, а тези, които постъпват според Неговите повели и забрани. Ето за тях е най-прекрасната награда, която е при Аллах.

ХЗ. РУБЕЙЙИ БИНТ МУАВВИЗ (Р.АНХА)

НАГЕХАН НИДА ДУРАН

Рубеййи бинти Муаввиз (р.анха) е дъщеря на Муаввиз ибн Афра, който бил от племето Хазредж в Медина. В периода, когато Пратеника на Аллах (с.а.с.) приканвал хората към исляма, чичото на Рубеййи – Муаз (р.а.), заедно с други хора от неговото племе се намирали в Мекка на посещение. Един ден Пейгамбера (с.а.с.) се приближил до тях и както правел с хората от другите племена, така направил и с тях, разказал им за исляма и ги приканил към истината. Те отвърнали на този негов призив и заедно с много други новоприели исляма му дали дума – биат, за вярност и подкрепа в местността Акабе. Когато Муаз (р.а.) се завърнал в Медина, Хз. Рубеййи и баща ѝ отишли да го посетят, а той им разказал за призива на Пратеника (с.а.с.) и за това, че заедно с неговите другари са приели исляма. След като го изслушали, Хз. Рубеййи и

Рубеййи бинти Муаввиз (р.анха) е сред жените сахабии, които участвали във войната при Ухуд. Участвала също и в биата Ридван при Акабе, заедно с Хз. Айше и Умму Умаре, където под едно дърво сподвижниците на Пратеника (с.а.с.) му дали дума за постоянна вярност и подкрепа.

баща ѝ произнесли засвидетелството – шехадет, и също приели исляма. И когато Мухаммед (с.а.с.) се преселил в Медина, Рубеййи (р.анха) отишла при него и направила биат, тоест дала му дума за вярност и подкрепа.

Не след дълго тя се оженила за Ияс ибн Букейр. Един ден след тяхната сватба Пратеника на Аллах отишъл да ги посети. Когато влязъл у тях, седнал на един миндер. По същото време сред посетителите имало и девойки, които удряли с деф и рецитирали сватбени стихове. Рубеййи (р.анха) поднесла в една чиния грозде и фурми на Пратеника (с.а.с.), а той ѝ подал златно украшение и казал: „Вземи и го сложи".

Расулюллах (с.а.с.) и преди това бил посещавал къщата на Рубеййи (р.анха). В един такъв ден той взел абдест и казал: „Който вземе абдест като този, който аз взех, после с вяра и смирение кланя два рекята намаз, ще му бъдат опростени всички минали грехове".

Един ден при нея дошъл Абдуллах ибн Мухаммед и я запитал за това как Пратеника на Аллах (с.а.с.) е вземал абдест, а тя му разказала: „Пратеника на Аллах (с.а.с.) ни посещаваше често. Вземаше абдест от един глинен съд. Преди да вземе вода от него, най-напред си измиваше ръцете. После поемаше три пъти вода с устата и я изплакваше. След това смъркваше три пъти вода с носа и го почистваше. Измиваше лицето си три пъти, а след това и двете си ръце заедно с лактите. После забърсваше една част от главата си, а след това външната и вътрешната страна на ушите. Най-накрая измиваше и краката си и така завършваше абдеста".

Рубеййи бинт Муаввиз (р.анха) е сред жените сахабии, които участвали във войната при Ухуд. Участвала също и в биата Ридван при Акабе, заедно с Хз. Айше и Умму Умаре, където под едно дърво сподвижниците на Пратеника (с.а.с.) му дали дума за постоянна вярност и подкрепа.

Един ден Ебу Убейде, обръщайки се към нея, казал: „Обрисувай ми Пратеника на Аллах", а тя, изказвайки възхищението си към Пейгамбера, отвърнала: „Ако го беше видял, би помислил, че слънце изгрява пред теб...". ۞

ЗНАНИЕТО

Ебу-д-Дерда заявява: „Чух Расулюллах, като казваше: „Ако някой поеме на път, за да усвои науката, то Аллах открива пред него пътищата, водещи до рая. Мелязикета разтварят криле в знак на уважение над човека, който знае и усвоява науката. Всичко по небесата и на земята, дори рибите във водата, умоляват за благоволението на Аллах за усвояване на знанието. Ученият превъзхожда обикновения раб на Аллах, както пълнолунието грее по-силно от останалите звезди. Учените са наследници на пейгамберите, които от своя страна оставят в наследство не злато и сребро, а единствено знанието. Който е успял да получи своя дял от това наследство, той е получил голям и ценен дял от него!" Тирмизи, Илим, 19

СЕЛИМЕ ХАСАНОВА

Великата ни религия е отдавала и продължава да отдава голямо значение на знанието и усвояването му. Достигналата до нас повеля „Чети!" отпреди векове е блестящ пример за това. С разбирането, че четенето и придобиването на знания е по-полезно от всичко друго на тоя свят, последователи на любимия ни Пейгамбер (с.а.с.), като се почне от Дар-ул-Еркам в Мекка и се стигне до възпитаниците на школата Суффе в Медина, в надпревара се старали да изпълнят тази повеля. Благодарение на това поощрение поколения мюсюлмани са направили много и различни важни открития в името на науката.

Понятието „илим" (знание) заедно с производните от него се споменава близо 790 пъти в Корана. Така че с редица предупреждения от рода на „Не мислите ли?", „Не четат ли?", „Не се ли поучават?" и „Може ли знаещите да са еднакви с незнаещите?" мюсюлманите биват настоятелно поощрявани да усвояват науката. Както става ясно от горепосочения хадис, учените и тези, които усвояват науката, винаги са били възхвалявани и пред тях винаги са били отворени вратите на рая.

По отношение усвояването на науката ислямът не прави разлика между мъжете и жените, като и на двете страни възлага еднаква отговорност. Повелите на Корана в това отношение са валидни и за двете страни. Впрочем следните слова на любимия ни Пейгамбер (с.а.с.) са ясни доказателства в това отношение: „Усвояването на науката е фарз за всеки мюсюлманин, бил той мъж или жена". Поради изискването на тази повеля никога жените мюсюлманки не са били лишавани от това си право.

Ние узнаваме, че в Епохата на щастието жените спокойно са посещавали месджида и са слушали беседите на Расулюллах, като дори не се стеснявали да му задават въпроси. От страниците на ислямската история научаваме, че жените на енсар не желаели да отсъстват от научните кръжоци. Веднъж жените от Медина рекли: „Я, Расулаллах! Мъжете ни изпревариха в слушане на вашите беседи и възползването от тях. Добре би било да заделите и за нас един специален ден за беседи". С тези думи те заявили своята тревога.

Няма съмнение, че по отношение на обучението и възпитанието на жените по време на Епохата на щастието челно място заемат съпругите на Пейгамбера ни. Хазрети Айше (р.а.) заема най-първото място със своето желание за знания и усвояване на науката. Любимката на нашия Пейгамбер (с.а.с.) не се свеняла да задава въпроси по теми, непознати за нея, и упорито настоявала, докато получи задоволителен отговор.

Когато се запознаем с преданията, достигнали до нашето време, разбираме, че когато светите последователи на Пейгамбера ни срещали трудности при разрешаването на който и да е проблем, се обръщали към Хазрети Айше (р.а.). Подобни примери могат да се дадат много, но смятаме, че са достатъчни тези, които приведохме в светлината на един хадис.

Нека Аллах Теаля направи да сме сред онези дами, които учат и допринасят за правилното развитие на поколенията със своите знания. ۞

Учениците, търсещи успех в телефона

Ако детето в един и същ момент учи уроците си и изпраща SMS на приятел, чати в социалните мрежи или чете и слуша музика от мобилния си телефон, това означава, че то не прави нищо друго, освен да заблуждава себе си и своите родители, че подготвя уроците си.

М. ЕМИН КАРАБАДЖАК

Една вечер султанът на Белх – Ибрахим ибн Едхем, лежал върху дюшек от птича перушина и си мислел: „Иншаллах, и в дженнета да бъда така“. Точно в този момент чул тропот по покрива на двореца. Султанът много се ядосал от това, че някой се е осмелил посред нощ да се разхожда по покрива на палата му, и извикал:

– Кой си ти? Какво търсиш в този късен час на покрива?

– Загубих си камилата, та нея търся – обадил се глас от покрива.

Тогава султанът още повече се ядосал и се провикнал:

– Ти луд ли си, бе човек, коя камила може да се изкачи на покрива?!

Човекът на покрива – който според някои предания бил Хъзър (а.с.) – замълчал за малко, после казал:

– О, владетелю! Знаеш, че не може да се търси камила на сарайски покрив, а не знаеш, че дженнет в легло от перушина не се търси!? Нима това, което аз правя, е по-странно от това, което ти вършиш?

Не след дълго, замисляйки се върху този разговор, султанът на Белх изоставил всичко, което притежавал, станал дервиш и започнал да се лута в търсене на напътствие.

> *„Децата постоянно се информират за ефективните методи при изучаването на определените предмети. Но не се размишлява върху темата за полезотворното използване на мобилния телефон, въпреки че той е сред най-големите пречки пред ученика.*

Днешните деца, също като Ибрахим ибн Едхем, който търсел дженнета в леглото, и Хъзър (а.с.), който търсел камилата си на покрива, търсят успеха със своите телефони във виртуалното пространство и социалните мрежи.

Младежите днес, изтягайки се на удобните легла в своите стаи и с последен модел телефон в ръка, сърфирайки в социалните мрежи, не си мечтаят за дженнет, а си мечтаят да завършат едно добро средно образование или добър университет.

Учениците днес искат да имат добър успех, но не искат да напускат социалните мрежи. С други думи, хем не искат да се разделят с любимия си телефон, хем искат да получат добро образование. Което ще рече, че искат да носят две дини под една мишница. В някои от нашите семинари питаме колко от учениците изключват теле-

фоните си, преди да влязат в класните стаи, и само половината от намиращите се там успяват да кажат „аз". Също така, когато ги попитаме: „Колко от вас изключват телефоните си, когато подготвят уроците си вкъщи?", само няколко от тях вдигат ръка. А когато ги попитаме: „Кое е най-важното нещо на света, от което не можете да се откажете?", всички единодушно казват: „Мобилният ми телефон".

Преди пет-десет години най-голямото препятствие пред учениците беше телевизорът. Постоянно чувахме загрижени родители да казват: „Господине, въобще не чете, постоянно гледа телевизия!" Днес се казва същото за мобилните телефони. Но трябва да знаем, че те са по-голяма пречка пред учениците отколкото телевизора. Защото при него родителите можеха да контролират времето и програмите, които децата гледаха, и когато се налагаше, спираха телевизора и ги пращаха в стаята им, за да си учат уроците. Днес при мобилните телефони родителите нямат тази възможност. Те не само че не могат да ги накарат да оставят телефоните си, но и ако ги пратят по стаите им, за тях това ще бъде най-голямата награда.

Мобилните телефони станаха толкова голямо препятствие пред ученето за децата, че те дори си лягат заедно с тях. Най-красноречивият показател за това е, че вместо книга, под възглавницата те слагат своите телефони.

За изключването на телефона, който обичайно работи 24 часа без прекъсване, по време на урок се изисква силна воля. Затова темата за използването на телефона и позволяването на неговото използване е толкова важна за родителите, колкото е важен и въпросът за ефективното научаване на урока.

Докато не е станало късно, децата трябва да разберат истината: две дини под една мишница не се носят. Защото вниманието на човека не е толкова всеобхватно, че да се фокусира върху две неща едновременно – урока и телефона. Човешката мисъл е в състояние да се съсредоточи ефективно само върху едно нещо.

Ако детето в един и същ момент учи уроците си и изпраща SMS на приятел, чати в социалните мрежи или чете и слуша музика от мобилния си телефон, това означава, че то не прави нищо друго, освен да заблуждава себе си и своите родители, че подготвя уроците си.

Някои от децата казват: „Господине, но аз без телефон не мога да чета!", а други: „За мен не е проблем да слушам музика, когато пиша или решавам задачи..."

Ние пък им казваме: „Нима когато пишете и решавате задачи, не се учите? Нима тогава не ви е необходимо внимание? Утре, когато отидете на изпит, ще ви позволят ли да влезете с телефон и слушалки? Нима причината за вашия провал на изпитите по химия, физика и математика е тази, че не ви позволяват да слушате музика по време на изпит?"

Джоузеф Мърфи е казал: „Вашето подсъзнание е глупаво. Приема за вярно всичко, което мислите и казвате, и не разбира от шега..." Ако свикнете да използвате телефон и да слушате музика, когато подготвяте уроците си, тогава подсъзнанието ви ще иска да правите това и по време на изпит. А щом като това не е възможно... ще се провалите.

ПОКРИВАНЕТО ТЕСЕТТЮР

ДЖЕМАЛ ХАТИП ТЕОЛОГ

Думата „тесеттюр" произлиза от корена на арабския глагол „се-те-ре" и речниковото значение на думата е; покриване, скриване, скриване в нещо или зад него. А ислямската фъкъхска терминология „тесеттюр" означава, мъжът или жената да покрият срамните части от тялото си, които според религиозните правила не трябва да се виждат от чужди хора.

Тези части от тялото, които мюсюлманинът трябва да покрива, и които са забранени да се виждат от останалите се наричат „аврет". Учените са единодушни, че когато на определено място се намират хора от двата противоположни пола, и бракът между тях е допустим (т.е. ако не са близки роднини като баща и дъщеря, майка и син и т.н.), то покриването на срамните части от тялото, които според религиозните правила не трябва да се виждат от чужди хора е задължено - фарз. А мнозинството от учените са приели, че човек дори и да е сам, пак трябва да спазва етичните норми и да се покрива. Според това; ако някой остане сам в една стая и при наличие на чисти дрехи, кланя намаз в голо състояние, то намазът му не се приема. (Виж: Ибн Абидин, Редд-юл-мухтар, I, 375).

От казаното по горе се разбира, че освен в банята, тоалетната и по време на полово сношение, мюсюлманинът се задължава да покрива своя аврет, било то по време на намаз или извън него.

Посочвайки, че необходимостта от покриването започва още с първите хора Адем и Хавва, и че разголването е нещо грозно и неприето, в Свещения Коран, Аллах Теаля повелява: „О, синове на Адам, да не ви замае сатаната, както извади вашите родители от дженнета, смъквайки от тях одеждата, за да им покаже срамотиите..." (ел-Араф, 7:27) „О, синове на Адам, спуснахме ви одежда, за да скрива срамотиите ви, и за украса. Ала одеждата на богобоязливостта е най-доброто. Това е от знаменията на Аллах, за да се поучите." (ел-Араф, 7:26)

Чрез покриването – тесеттюр, религията цели предпазването на индивида от чуждите погледи, неговото целомъдрие и избягването на незаконните сексуални желания. Но основната цел поради която се покриват вярващите мъже и жени трябва да бъде спечелването задоволството на Всевишния Аллах. Защото изпълнението на неговите заповеди и забрани са ибадет.

ДА БЪДЕШ МАЙКА

ЙОЗДЕН ЗЕХРА СЬОНМЕЗ

Да бъдеш майка на този свят е най-лесната и в същото време най-трудната работа.

На колкото и години да си, Създателят дава девет месеца на всяка майка.

През това време ти си майка – кандидат. Най-напред ще го приемеш, а после ще планираш как ще прекараш това време и как ще посрещнеш рожбата си на този свят.

Когато му дойде времето, от тялото и душата ти ще се откъсне едно късче, но как? Въпреки че неееднократно си чувала от жените, които са станали майки преди теб, че ще станеш майка, изпитвайки болки, които не могат да бъдат описани от никой друг.

> *А за да бъдеш загрижена майка, трябва да покажеш обичта, загрижеността, съчувствието и милостта си към всички деца така, както ги показваш към твоето.*

След всичко това не са важни годините, професията и образованието на жената. Тя вече остава майка, докато е жива.

Да бъдеш майка, означава да обърнеш всички болки и страдания в щастие. Майката е състрадателна, милостива и алтруистична към своето дете. Тя е обичащата, даващата, продуктивната и правещата дуа за него. И от първия момент, с прекрачената първа стъпка към майчинството, започва едно непрекъснато взаимоотношение между майката и детето. Оттук нататък и до края на живота си майката вече постоянно ще казва: „Сине мой, дано аз да се удрях вместо теб; заболя ли те, дъще; нека аз да посрещна нещастието, идващо към теб;

> *Да бъдеш загрижена майка, означава да разбереш всички сираци и социално слаби деца, да разбереш тяхната борба за оцеляване и да им покажеш, че си до тях и на тяхна страна. Искрено да се молиш за тях, така както се молиш за собствените си деца.*

ти заспивай, дъще, аз ще го направя; на мен не ми трябва, сине, вземи го ти; ти яж, аз не съм гладна; пий, не съм жадна; облечи го ти, на мен не ми приляга...“ и т.н.

Майката е тази, която първа ще научи рожбата си да пълзи, да ходи, да говори. После ще я научи да различава доброто от лошото. Тя е първата, която ще пошушука в ухото на детето, за да го научи на истинските му приятели и врагове. Тоест тя ще бъде неговите криле, ръце, крака, очи и уши.

Да бъдеш майка, изисква труд, време и самоотверженост, но заедно с всичко това майчинството е постоянна милостиня – садака-и джарийе, която гарантира твоето бъдеще. Пратеника на Аллах (с.а.с.) повелява: „Когато човек умре, наградата от всички негови дела прекъсва, освен наградата от следните три дела: от постоянната милостиня – садака-и джарийе (т.е. построена чешма, болница, мост и т.н.); от полезната наука (т.е. ако е написал или е дарил книга, или пък е помогнал на ученик и т.н.); и от праведно дете (т.е. човек да възпита и остави след себе си праведно и добро потомство)“. (Муслим)

Да бъдеш майка, е признак на зрялост. Да станеш майка, не означава да доведеш на този свят още едно живо същество. А ти трябва да му помогнеш да се справи с пречките, изникващи пред него, за да тръгне по дългия път, който наричаме живот, започващ от люлката и завършващ в гроба.

Да бъдеш майка, означава крачка по крачка да узряваш, да показваш чувствителност и да придобиеш съзнание за отговорност.

А за да бъдеш загрижена майка, трябва да покажеш обичта, загрижеността, съчувствието и милостта си към всички деца така, както ги показваш към твоето. Така че да можеш да кажеш на дете без майка: „Аз съм и твоя майка, обичам те колкото собственото си дете“.

Да бъдеш загрижена майка, означава да прекарваш безсънни нощи, за да не остане на този свят нито едно дете с насълзени очи. Да хванеш здраво ръката на дете, което има нужда от помощ, където и да било по света.

Да бъдеш загрижена майка, означава всяка вечер да се молиш за твоето и чуждите деца.

Да бъдеш загрижена майка, означава да се притесняваш за всички деца така, както се притесняваш за своето. Да трепериш над всички деца така, както трепериш над своето, и да осъзнаеш, че това чувство за отговорност е най-големият дар, който Всевишния е дал на жената.

Да бъдеш загрижена майка, означава да можеш да се откажеш от много неща и преди себе си да мислиш за всички деца. Накратко, да бъдеш като Фатима, жената на Ебу Талиб, за която Пратеника на Аллах (с.а.с.) с похвала казал: „Моята втора майка...“. Защото тази жена се грижела за сирака Мухаммед (с.а.с.) така, както се грижела за собствените си деца, дори и повече. Къпела го, преди да изкъпе своите деца, ресала му косите, обличала го, хранела го и го поила.

Да бъдеш загрижена майка, означава да усещаш болката, самотата и бедата, сполетяваща всяко дете по света, така както я чувстваш, когато сполети твоето собствено дете. И да се стараеш да осигуриш за тях чист и сигурен живот. ۞

ПОЗВОЛЕНО ЛИ Е НА МЪЖ ДА СЕ ПРЕГЛЕЖДА И ЛЕКУВА ПРИ ДОКТОР – ЖЕНА, И НА ЖЕНА ДА СЕ ПРЕГЛЕЖДА И ЛЕКУВА ПРИ ДОКТОР – МЪЖ?

ДЖЕМАЛ ХАТИП ТЕОЛОГ

Нормално е за всеки човек, когато е болен, да отиде на преглед и лечение при доктор. В нашата религия това е сюннет, тоест от житейските примери на Пратеника Мухаммед (с.а.с.). В едно предание той е казал: „Аллах не е създал болест, без да е създал лек за нея, освен смъртта“. (Мугни ел-мухтадж, 1/357)

По възможност мъжете трябва да се преглеждат и лекуват при доктори мъже, а жените – при жени. Не е допустимо, въпреки наличието на тази възможност, да се прави обратното. Но ако това не е възможно, тоест при наличието на болна жена, ако няма доктор жена, или при наличието на болен мъж, но няма доктор мъж, то тогава не е грях да се лекуват при доктора, който е в близост до тях.

Разказва се, че Муаввиз бинт Рубеййи е казала: „Ние се включвахме в битките заедно с Пратеника на Аллах, носехме вода, помагахме на войниците и пренасяхме мъртвите и ранените от тях към Медина“. (Бухари)

Имам ел-Хафъз казва: „При спешни случаи не е грях жена да отиде и да се лекува при доктор мъж“. А Ибн Муфлих в своята книга „ел-Адаб еш-Шериййе“ споделя следното: „Ако една жена е тежко болна и наблизо няма доктор жена, която да я прегледа и лекува, то тогава тя може да се лекува при доктор мъж, даже и ако това налага прегледа на интимните ѝ места“.

Ибн Хамдан пък допълва: „Ако един мъж се разболее и няма друг доктор, освен жена, който да го прегледа и лекува, той тогава може да се лекува при нея. Даже ако това налага прегледа на интимните му места“. (Фъкх-ус-сюнне, 1/493) ۞

Мястото на жената мюсюлманка в спорта

„Силният и вярващ мюсюлманин е по-достоен и обичан от Аллах отколкото слабият“. (Муслим)

МЕТИН МОЛЛААЛИЕВ СТУДЕНТ ВИИ

Група момичета от индийския град Хайдарабад на възраст между 10 и 16 години. Тренировките са комплексни и обхващат както кондиционално развитие на тялото, така и самоотбрана.

Положителното въздействие на физическите упражнения върху човешкия организъм е безспорен факт. Добре известно е, че редовните занимания с физическа активност и спорт подобряват работата на редица органи и системи, повишават съпротивителните сили и жизнения тонус на организма и, не на последно място, увеличават капацитета за осъществяване на физическа и на ментална работа.

В предание от Пратеника Мухаммед (с.а.с.) се предава: „Силният и вярващ мюсюлманин е по-достоен и обичан от Аллах отколкото слабият и във всеки един от тях има добро“. (Муслим)

В друг хадис от Хазрети Омер се предава следното: „Учете децата си на плуване, стрелба с лък и яздене на кон“. (Муслим)

Имаме сведения също, че по времето на Пратеника е имало спорт, наречен никаф. Днес може да го оприличим на фехтовката. Една част от този спорт представлявала движения със стрели, наподобяващи танц, което са правили в самата джамия на Пратеника. (Ебу Саламах)

> *Ролята на спорта и развитието на мюсюлманина във всеки аспект от неговия живот е била ясна мисия и послание от самия Пратеник.*

Ролята на спорта и развитието на мюсюлманина във всеки аспект от неговия живот е била ясна мисия и послание от самия Пратеник. Тук е мястото да зададем въпроса дали всичко това се отнася и до жената мюсюлманка и как тя трябва да съблюдава тези наставления от Пратеника.

Преди да преминем в нашето съвремие и към това как по-точно жената мюсюлманка развива себе си, искам да се спрем върху една личност, която се казва Умаре Нусайбе бинт Кяб. Тя била от племето на Бену Неджжар, но това, което трябва да отбележим, е, че тя заедно с останалите сподвижници е взела участие в битката Бедр, втория обет на Акабе, битката Ухуд, Хунейн, Йемаме и договора при Худейбийе. Нейните завидни умения с меч надхвърляли дори тези на мъжете.

Всичко това е пример за безграничния модел на едно истинско упование в Аллах и Неговия Пратеник.

Но ако трябва сега да проследим ежедневието на повечето жени мюсюлманки, ще видим начин на живот и поведение, различен от предписания от

Зехра Немати - стрелба с лък

Сара Атар - лека атлетика

Бехия ел-Хамад - спортна стрелба

Пратеника.

Нека разгледаме други примери в лицето на мюсюлманки от цял свят.

Ибтихадж Мухаммед е родена на 4 декември 1985 г. в Ню Джърси. Тя започва да тренира фехтовка на 13-годишна възраст, през 2016 г. печели злато в Панама, а на Олимпийските игри в Рио тази година спечели групово заедно с останалите жени от Америка 3-то място. Тя е първата мюсюлманка, която през всичките години в състезанията по фехтовка се облича с хиджаб.

Ще ви представя още един пример с жени мюсюлманки, трениращи китайското бойно изкуство ушу. Школата се намира в индийския град Хайдарабад. Групата момичета е на възраст между 10 и 16 години. Тренировките са комплексни и обхващат както кондиционално развитие на тялото, така и самоотбрана посредством различни оръжия, дървени тояги и боравене с мечове.

В заключение – цялостният положителен ефект, който физическите упражнения имат върху човешкия организъм, е обусловен от благоприятното им въздействие върху отделните органи и системи в тялото. Подобряването на реологичните свойства на кръвта и оптимизирането дейността на сърдечносъдовата и на дихателната система от своя страна намаляват опасността от сърдечносъдови и мозъчносъдови инциденти, както и вероятността за развитие на артериална хипертония. Взети заедно, всички положителни промени подобряват качеството на живот и осигуряват на активно спортуващите не само дълголетие, а и повишено самочувствие и по-висок жизнен тонус.

Ибтихадж Мухаммед е първата мюсюлманка, която през всичките години в състезанията по фехтовка се облича с хиджаб.

ХАДЖЪТ Е ОГЛЕДАЛОТО НА ИСЛЯМСКИЯ СВЯТ

Хаджът е ибадет, който има много и различни измерения и мъдрости. Той събира заедно различни народи, идеи и култури на едно място. Събирането на толкова хора на едно място естествено събира и онези доброволци, които работят всеотдайно в името на вярата, и много учени. Всъщност една от важните цели на хаджа е да запознае помежду им събралите се на едно място хора, общества и култури, да осъществи взаимно въздействие и сътрудничество.

За тази цел Председателството по религиозните въпроси на Република Турция всяка година организира в Мекка специален байрамски прием. По този повод се събират заедно учени, управници и служители от ислямския свят. През третата нощ на байрама, на 14 септември т.г., в хотел „Мекярим Мина" се осъществи подобна международна среща.

В началото на програмата бяха изслушани айети от Коран-и Керим, четени от световноизвестни четци, и касидета, които завладяха сърцата. След това в рамките на празничната среща ръководителите на делегации и министри от различни ислямски страни направиха изказвания, в които подчертаха значението и целта на хаджа, необходимостта от единство и взаимодействие на мюсюлманите и усилията, които трябва да се полагат с оглед преодоляване на нестабилността в мюсюлманския свят.

Разговорите започнаха с мъдрите и насочващи уводни слова в поздравлението на домакина проф. д-р Мехмед Гьормез. В своето обръщение към присъстващите почитаемият проф. д-р Гьормез заяви, че ислямският свят преживява своята есен. По-нататък той подчерта, че хаджът – по стародавен израз – представлява огледало на ислямския свят. Той каза, че откъсвайки се от своята цивилизация и култура, преживяваме привързани към други цивилизации и култур. Въпреки трудностите и притесненията се правят взаимни стъпки, насочени към бъдещето, като същевременно се чувства необходимост от по-сериозни и дълбоки научни, управленски и културни взаимодействия, за да се гледа с надежда в бъдещето.

В това отношение той подчерта, че отпорът, който Турция даде на опита за преврат на 15 юли, увеличи светлините на надеждата в ислямския свят.

В тази среща, посветена на байрама, в която взеха участие представители на около 40 държави – от Малайзия до Европа, от Китай до Нигерия, от Оман до Русия и от Сомалия до Кувейт, присъстваха и представители на мюсюлманите от България – главният мюфтия Мустафа Хаджи и председателят на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед, които показаха, че и мюсюлманите в България са част от ислямския свят и споделят неговите тежнения. А съвместно изпълненият ятсъ намазъ доказа, че различията могат да се преодолеят в единните редици и да създадат една цялостна и богата картина. (Собств. инф.)

233-МА ДУШИ СТАНАХА ХАДЖИИ С ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

Главно мюфтийство, бидейки единственото учреждение, което урежда религиозните дела на мюсюлманите в България, придава голямо значение на организирането на поклонението хадж. Повишавайки качеството на обслужването всяка година, Главно мюфтийство създава възможност стотици мюсюлмани да станат хаджии.

Възползвайки се от организацията на Главно мюфтийство, тази година 233-ма души посетиха Светите места. Сред тези хаджии, наред с представители на мюсюлманите от различни райони на България, имаше и представители на български граждани, пребиваващи в Европа, турци с двойно гражданство на Палестина, Судан и Индонезия пребиваващи граждани в България. Най-многобройни бяха хаджиите от Смолянския край.

Хаджът представлява своеобразна саможертва – един ибадет, който се изпълнява с редица трудности и изпитания. Естествено в същата степен е голям и духовният му принос. Макар този ибадет да е изпълнен с толкова трудности и изпитания, през тази година хаджиите, организирани от Главно мюфтийство с помощта на Аллах и благодарение на много добрата организация, осъществиха най-спокойното и благополучно посещение през последните пет години. Сред обстоятелствата, допринесли за това, можем да посочим новите мерки за сигурност, предприети от Министерството на хаджа на Саудитска Арабия, нарасналия опит на организаторския екип на Главно мюфтийство, отсъствието на хаджии от Иран и строгото ограничение на броя на хаджиите от Саудитска Арабия, както и относителното подмладяване на средната възраст на хаджиите и съобразяването с указанията, дадени от ръководителите им.

Кандидат-хаджиите от България след пристигането си на Светите места трябваше да прекарат 22 дена в Мекка и 9 дена в Медина. Пребивавайки в Мекка, хаджиите изпълниха първата част от поклонението, наречено умре, посрещнаха Арефе и дните на байрама, като изпълняваха наложителните ритуали на Арафат, Мюзделифе, Мина и Кябе, като по този начин приключиха със своите ибадети по хадж. След това поклонниците от България изкараха последните дни в Мекка и на 22 септември отпътуваха за Медина.

Сред 233-мата участници в групата поклонници от България нямаше някой, който да не е изпълнявал религиозните си задължения, както и такива, които да са преживели сериозни здравословни проблеми.